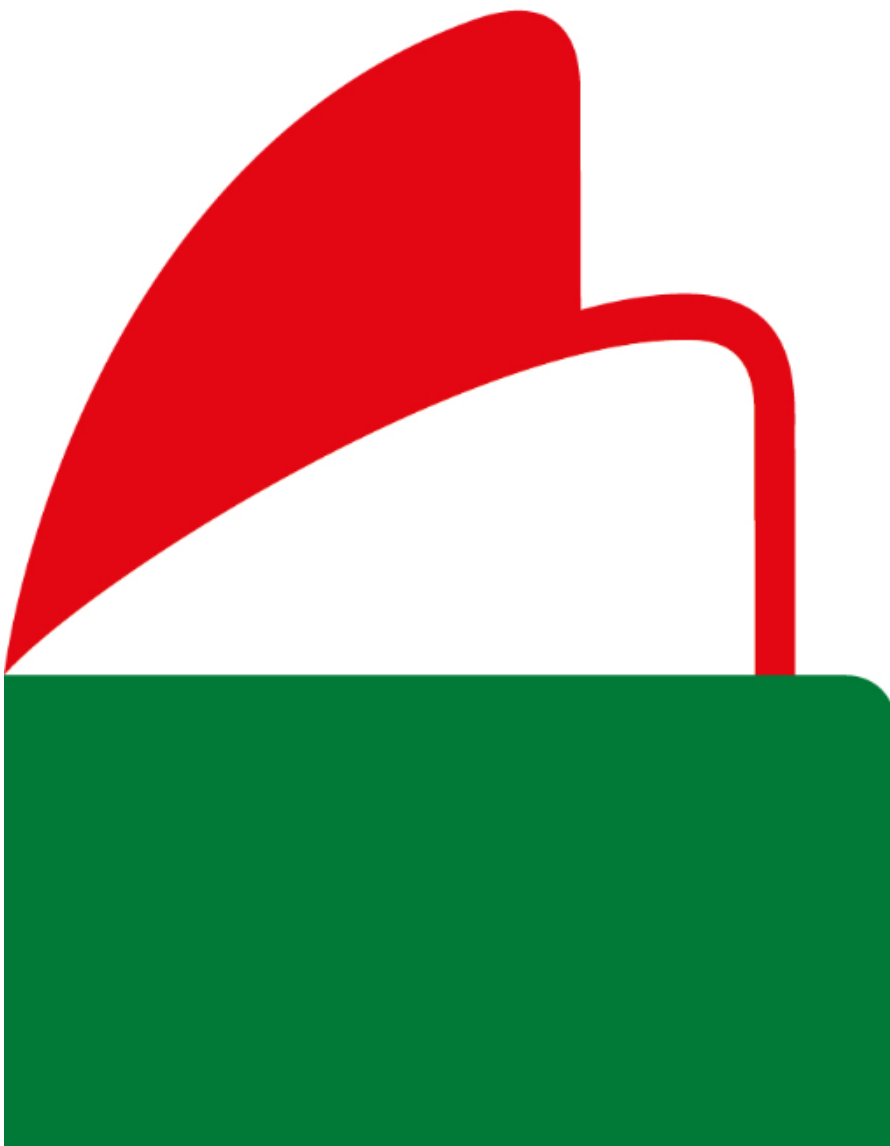

**Y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu
Proffesiynol: Adroddiad Ymchwil
Y Cyfuniad Dysgu Proffesiynol 2.0**

**Rob Humphreys
Ken Jones
Ben Lester
Bethan Stacey**

1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

Yn 2018 comisiynodd Llywodraeth Cymru un ar ddeg o brosiectau ymchwil¹ i gefnogi datblygiad y Dull Cenedlaethol newydd ar gyfer Dysgu Proffesiynol. Cafodd un o'r rhain, 'Y Cyfuniad Dysgu Proffesiynol', ei gynnal gan Gyngor y Gweithlu Addysg. Cafodd yr adroddiad dilynol, a oedd yn edrych ar ddulliau cyfunol o ddarparu dysgu proffesiynol, ei gyflwyno mewn symposiwm ym mis Hydref 2018, ochr yn ochr â'r deg prosiect arall. Cafodd yr adroddiad dilynol hwn, ar y thema dysgu proffesiynol cyfunol, ei gomisiynu gan Lywodraeth Cymru i ddatblygu dealltwriaeth fwy trylwyr o ymrwymiad y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol o ran cyflawni cyfuniad dysgu proffesiynol.

Y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol yw conglfaen agenda diwygio addysg uchelgeisiol Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion, a nodir yng Nghynllun Gweithredu Cenhadaeth ein Cenedl 2017-2021 (Llywodraeth Cymru, 2017). Mae cyd-adeiladu cwricwlwm newydd yn ganolog i'r diwygiadau hyn, gan adeiladu ar gynigion a geir yn 'Dyfodol Llwyddiannus' (Donaldson, 2015). Byddai'n ymddangos yn anghyson bod â dyhead i'n plant a'n pobl ifanc fod yn ddysgwyr annibynnol trwy fod â chwricwlwm ysgogol sy'n wynebu'r dyfodol wrth gynnig cyfleoedd prin i'n gweithwyr addysg proffesiynol drawsnewid eu dysgu a'u datblygiad eu hunain. Mae'r adroddiad hwn yn ystyried sut y defnyddiwyd dulliau cyfunol yn fwyaf effeithiol ar gyfer dysgu proffesiynol mewn addysg, yn ogystal ag ystyried sut y'u defnyddir mewn proffesiynau eraill. Defnyddiwyd y dystiolaeth hon i amlygu sut y gall dulliau cyfunol wneud y gorau o gynllun ac effaith fuddiol dysgu proffesiynol a'i gwneud yn haws i ymarferwyr elwa ar gyfleoedd dysgu, gan gynnwys y rhai hynny sydd ar gamau gwahanol yn eu gyrfaedd neu sy'n byw mewn ardaloedd daearyddol anghysbell.

Mae'r adroddiad hwn yn ceisio ychwanegu at y dystiolaeth gynyddol ynghylch modelau dysgu proffesiynol i ganfod sut y gall addysgwyr yng Nghymru gymryd yr awenau fwyfwy yn eu dysgu unigol eu hunain. Ar yr un pryd, rydym ni hefyd yn ceisio ystyried sut y gellir sicrhau bod cyfleoedd dysgu ar gael yn fwy cyson ledled Cymru, er mwyn sicrhau bod dysgu proffesiynol yn cael yr effaith gadarnhaol fwyaf posibl ar weithwyr addysg proffesiynol a'u myfyrwyr. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi argymhellion ar gyfer llunwyr polisi, sy'n manylu ar sut y gall dulliau cyfunol wella profiadau dysgu proffesiynol ar gyfer y gweithlu addysg.

Cwestiynau allweddol i'w hateb

Wrth ystyried natur y cyfuniad dysgu proffesiynol sydd ei angen i gefnogi'r broses o gyflwyno'r cwricwlwm newydd yng Nghymru yn llwyddiannus, rydym wedi ceisio ateb pedwar cwestiwn allweddol:

- 1) Beth yw elfennau allweddol cyfuniad dysgu proffesiynol effeithiol?
- 2) A oes dystiolaeth sy'n nodi beth yw'r elfennau mwyaf effeithiol mewn dull cyfunol?
- 3) A yw'r dystiolaeth yn dangos inni elfennau o gyfuniad sy'n fwy addas ar gyfer datblygu meysydd penodol o wybodaeth a sgiliau, yn enwedig o ran datblygu'r cwricwlwm ac addysgeg?
- 4) Beth mae'r dystiolaeth yn ei ddweud am sut y gall elfennau o gyfuniad gefnogi a diwallu anghenion datblygu dysgwyr ar adegau penodol yn eu gyrfa ac mewn swyddogaethau gwahanol?

¹ Gallwch weld y prosiectau drwy dudalennau'r Hwb sy'n amlinellu'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol (Hwb 2019).

Wrth geisio ateb y cwestiynau hyn, gobeithir y byddwn yn cyfrannu at y dystiolaeth ynghylch dysgu cyfunol proffesiynol ac yn awgrymu sut y gellir defnyddio'r dulliau hyn yn fwyaf effeithiol i gefnogi cyflwyniad Cwricwlwm i Gymru 2022 a helpu pawb yn ei dro yn i gyflawni hyd eithaf ei allu.

2. DIFFINIADAU

Mae'r adroddiad hwn yn ystyried y Dull Cenedlaethol ar gyfer **Dysgu Proffesiynol** a'r **Cyfuniad Dysgu Proffesiynol**, sy'n cyd-fynd â'r angen i sefydlu **Diwylliant Dysgu Proffesiynol** ehangach. Yma rydym yn archwilio sut y diffinnir y termau hyn, yn yr adroddiad hwn ac mewn llenyddiaeth academiaidd ddiweddar.

Dysgu proffesiynol

At ddiben y papur hwn, rydym yn cynnwys y term 'datblygiad proffesiynol' yn y term 'dysgu proffesiynol'. Fel yr eglurodd Jones (2015), mae 'dysgu proffesiynol' yn wahanol i 'ddatblygiad proffesiynol' ac mae'r term cyntaf wedi disodli'r ail i raddau helaeth yn nogfennau polisi Llywodraeth Cymru. Mae'r newid hwn mewn iaith yn dangos y ddealltwriaeth gynyddol o bwysigrwydd hyblygrwydd a meddwl ochrol ymhlith gweithwyr addysg proffesiynol, gan adlewyrchu pa mor gyflym mae'r proffesiwn a chymdeithas yn newid:

'Mae 'dysgu proffesiynol' yn cynnwys dysgu gweithredol; mae'n broses barhaus; mae'n canolbwyntio ar holi, dadansoddi, adfyfyrio, gwerthuso, camau pellach; dylai fod yn broffesiynol feirniadol; ar ei wedd orau, mae'n gydweithredol; ac mae'n galluogi ymagwedd nad yw wedi'i chyfyngu i ddehongliad llinellol o ddigwyddiadau yn y dyfodol a ffyrdd o weithio.' (Jones 2015).

Felly mae dysgu proffesiynol yn cwmpasu ystod eang o weithgareddau a phrofiadau a all gael dylanwad sylweddol ac ystyrlon ar ddatblygiad personol. Dywed Netolick y gall y rhain gynnwys *'impactful moments, relationships, conversations, and life events that have the potency to shift core beliefs, shape senses of self, and alter learning trajectories, in nonlinear, viral, and synaptic ways'* (2016). Felly, mae dysgu proffesiynol yn cwmpasu digwyddiadau a phrofiadau sydd y tu hwnt i gysyniadau traddodiadol datblygiad proffesiynol, ond sy'n gallu bod yn gatalyddion ar gyfer dysgu personol parhaol iawn a newid unigol (Netolick 2016).

Mae Calvert (2016) yn nodi'r angen am newid diwylliannol ymhlith gweithwyr addysg proffesiynol, o 'gydymffurfio i weithredu' i wneud dysgu proffesiynol yn fwy effeithiol. Mae hyn yn adlewyrchu'r gweithredu a'r disgresiwn cynyddol y bydd disgwyl i athrawon a gweithwyr cymorth dysgu ei arddel yn yr ystafell ddosbarth, wrth i'r cwricwlwm newydd gael ei weithredu yng Nghymru. Fel y dadleuodd Bodman et al (2012), *'rather than acting as a performative robot enacting policy, the teacher becomes an 'alchemist', planning and leading learning experiences creatively, flexibly and responsibly and able to do so through informed autonomy'*. Er mwyn cyflawni swyddogaeth o'r fath yn effeithiol, bydd angen i addysgwyr arfer mwy o ddisgresiwn ac ymreolaeth o ran eu datblygiad eu hunain, yn ogystal â chael eu hannog gan arweinwyr ar bob lefel i ddatblygu eu galluoedd o fewn diwylliannau dysgu proffesiynol cefnogol.

Y 'cyfuniad dysgu proffesiynol'

Ar un adeg ystyr dysgu cyfunol, yn syml, oedd cyfuniad o ddysgu ar-lein a darpariaeth wyneb yn wyneb, ond o ganlyniad i ddatblygiadau technolegol a dulliau addysgeg newydd, ceir dealltwriaeth ehangach o'r cysyniad bellach. Dywed Aureccio fod dysgu cyfunol fel yr arferid meddwl amdano wedi'i dynghedu

i fod yn rhywbeth o'r gorffennol, wrth i fwy o ddigideiddio alluogi omni-ddysgu lle nad oes modd gwahaniaethu rhwng dysgu ar-lein ac all-lein (o Millar, 2015). Elfen allweddol o'r datblygiadau hyn yw ei bod yn bosibl rhyngweithio mewn amser real â thiworiaid, mentoriaid a chyd-fyfyrwyr bellach, heb fod yn yr un lleoliad daearyddol, gan ailddiffinio'r syniad o 'wyneb yn wyneb'. Mae'r cynnydd mewn technoleg symudol, gan gynnwys ffonau clyfar a chyfrifiaduron llechen, hefyd yn chwarae rhan bwysig yn y gwaith o drawsnewid hyn ac agweddau eraill ar arferion dysgu cyfunol.

Erbyn hyn, y diffiniad gorau o 'cyfuniad dysgu proffesiynol' yw cyfuniad o sawl math o brofiadau dysgu gan gynnwys rhai ffurfiol ac anffurfiol, unigol a grŵp, yn y gweithle ac wedi'u lleoli mewn mannau proffesiynol personol, wyneb yn wyneb ac ar-lein, cydamserol ac anghydamserol. Felly gellir datblygu dull sy'n ennyn diddordeb dysgwyr trwy ddefnyddio amrywiaeth o offer a thechnegau, gan gynnwys: darpariaeth ar-lein; myfyrion ac ymholi unigol; ymgysylltu â rhwydweithiau dysgu proffesiynol; arsylwi ar ddysgu ac addysgu mewn amgylcheddau ystafell ddosbarth eraill; mentora a hyfforddi; a dysgu am yr arferion gorau drwy ymweliadau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol. Fel y dywedwyd gennym yn ein hadroddiad cyntaf: 'mae'n ddefnyddiol ystyried y rhain yn elfennau posibl o gymysgedd o brofiadau dysgu proffesiynol, sydd weithiau wedi'u cyfuno fel cawl llyfn, ac weithiau'n cyd-fynd â'i gilydd fel cynhwysion mewn cawl traddodiadol Cymreig.' (Jones et al, 2018). Fodd bynnag, mae'r cwestiwn canlynol yn arbennig o arwyddocaol: 'pwysu sy'n gwneud y cyfuno?' Dychwelwn at hyn yn ystod yr adroddiad.

O ran Hwb, Platfform Dysgu Digidol Cenedlaethol Llywodraeth Cymru, cyfeirir at y cyfuniad dysgu proffesiynol fel cydbwysedd o bedwar dull:

Byw	Dysgu cyfarwyddiadol neu gydweithredol, y tu allan i ystafell ddosbarth yr ymarferydd
E-ddysgu	Ar-lein, gan ddefnyddio offer digidol i gael y cynnwys, ac ar gyfer cyfathrebu a chydweithio
Ystafell ddosbarth	Dysgu ar sail ymarfer, a ysgogir yn aml gan ymchwil gweithredu neu ymchwil sy'n seiliedig ar agweddau ymarferol
Dysgu hyfforddedig	Trwy weithio'n agos gyda hyfforddwr, sy'n gallu canolbwyntio ar anghenion dysgu personol penodol yr ymarferydd.

Yn ogystal â chroesawu'r dulliau a amlinellir uchod, byddem yn dadlau y dylai'r dull cenedlaethol ar gyfer dysgu proffesiynol cyfunol hefyd fod yn seiliedig ar y canlynol:

Cynaliadwyedd	Wedi ei ategu gan ddiwylliannau dysgu proffesiynol lleol a chenedlaethol, sy'n gallu gwrthsefyll newid gwleidyddol a threfniadol tymor byr.
Cysondeb	O ran ansawdd a mynediad, gan ddarparu cyfle teg i bawb.
Dan arweiniad dysgwyr	Yn rhoi rhan allweddol i'r dysgwr o ran llunio'r hyn y bydd yn ei ddysgu, a'i fod yn cymryd rhan mewn cyfuniad dysgu proffesiynol sy'n addas i'w anghenion ei hun.

Diwylliant dysgu proffesiynol

Mae hanes hir o ddiwygiadau addysg yn diffygio wrth geisio eu gweithredu. Felly bydd angen ymrwymiad hirdymor i ddysgu proffesiynol. Yn hyn o beth, mae'n bwysig gwrandao ar rybudd Norris (2004) a ddadleuodd,

'... educational leaders and policy makers should exercise caution when confronted with the trap of immediacy. Intellectual growth takes time. It is a naive and terribly flawed idea that

one or two days of study alone will become the catalyst of change for the next twenty years.'
(Norris, 2004)

Mae dull cynaliadwy o ddysgu proffesiynol, a all wrthsefyll rhwystrau posibl, fel newidiadau gwleidyddol neu sefydliadol yn y dyfodol, yn hanfodol felly. Bydd angen arweiniad cryf gan Lywodraeth Cymru er mwyn llunio dull gweithredu o'r fath. Fodd bynnag, mae'n hanfodol bwysig bod rhanddeiliaid ar bob haen o'r system addysg yng Nghymru yn ymrwymo i ddiwylliant dysgu proffesiynol cryf. O'r herwydd, mae angen i arweinwyr a rhanddeiliaid unigol ar bob un o'r tair lefel a restrir isod fod yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau, fel y'u crynhoir ar y dudalen ganlynol:

- Macro** Dylai fod cysyniad clir, a dealltwriaeth genedlaethol, o'r hyn y mae dysgu proffesiynol yn ei olygu a'r cyfuniadau dysgu amgen a fydd yn esgor arno. Bydd angen arweiniad cadarn gan Lywodraeth Cymru a'i hasiantaethau i amlinellu dull cenedlaethol cydlynol sy'n gallu sicrhau bod y system yn gynaliadwy ac yn gydnerth. Mae'r dull cenedlaethol presennol ar gyfer dysgu proffesiynol yn gam mawr tuag at gyflawni hyn.
- Meso** Bydd rhan allweddol i sefydliadau is-genedlaethol sy'n ymwneud â darparu dysgu proffesiynol, gan gynnwys Sefydliadau Addysg Uwch, Consortia Rhanbarthol Cymru, awdurdodau lleol, Estyn, Cyngor y Gweithlu Addysg (yn arbennig yn ein swyddogaethau fel y corff achredu ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon a'r sefydliad sy'n cynnal y Pasbort Dysgu Proffesiynol) a'r Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol, o ran sicrhau ansawdd da, cysondeb a thegwch o ran cael manteisio ar gyfleoedd dysgu proffesiynol. Bydd hyn yn hanfodol i gyflawni dull cenedlaethol cydlynol a chredadwy.
- Micro** Bydd ysgolion yn gyfrifol am sefydlu diwylliant dysgu proffesiynol o ymgysylltu deinamig a sicrhau y gall pob un o'u staff ymgymryd â dysgu proffesiynol a fydd o fantais iddynt fel unigolion, yn ogystal ag i'w sefydliadau a'u myfyrwyr, ac y cânt y cymorth a'r cyllid priodol i wneud hynny.
- Yn yr un modd, mae ymrwymiad gweithwyr proffesiynol unigol yn hollbwysig. Bydd gan athrawon a staff cymorth ran hanfodol yn y gwaith o adnabod eu gofynion dysgu, trwy ddewis y cyfuniad mwyaf effeithiol i fodloni'r rhain a thrwy fyfyrion ar eu dysgu.

Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi ei bwriad i fabwysiadu dull cydweithredol, lle mae rhanddeiliaid yn rhan o gyd-lunio'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol. Mae hyn yn glodwiw ac yn cydfynd â'r farn bod gweithwyr proffesiynol yn *datblygu* (yn weithredol) ac nad ydynt yn *cael eu datblygu* (yn oddefol). Mae Safonau Proffesiynol Llywodraeth Cymru ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth, a gyhoeddwyd yn 2017, hefyd yn rhoi pwyslais cryf ar swyddogaeth dysgu proffesiynol wrth helpu i ddatblygu addysgeg effeithiol, gan nodi '[m]ae'r athro yn ddysgwr proffesiynol ac yn ymrwymo i ddatblygu, cydweithredu ac arloesi'n barhaus drwy gydol ei yrfa.' Mae'r safonau proffesiynol yn mynd ati i ddisgrifio swyddogaeth athrawon fel dysgwyr proffesiynol a'r cyfrifoldebau sydd gan y rhai mewn swyddi arwain i hyrwyddo dysgu proffesiynol:

'Mae'r athro'n ymestyn gwybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth yn gyson a gall ddangos sut y mae myfyrion a bod yn agored i her a chymorth yn llywio dysgu proffesiynol er mwyn datblygu addysgeg yn raddol. Mae'r athro/athrawes sydd mewn swyddogaeth arweinyddiaeth ffurfiol yn ysgogi awydd am ddysgu proffesiynol sy'n cael ei werthfawrogi, sy'n cael effaith ar addysgeg ac yn cefnogi twf proffesiynol ar draws cymuned ddysgu o fewn a thu hwnt i'r ysgol' (Llywodraeth Cymru, 2019).

Wedi'i lywio gan Y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol a'r Safonau Proffesiynol, bydd angen i randdeiliaid o bob un o'r haenau a amlinellir uchod gydweithio'n frwd i gefnogi dysgu proffesiynol. Bydd angen i unigolion allu dysgu mewn mwy nag un ffordd, ac yn eu ffyrdd eu hunain byddant yn gwneud y profiadau'n gydlynol. Yn yr ystyr hwn, ar y drydedd haen y mae'r cyfuno allweddol yn digwydd, wrth i unigolion wneud synnwyr o'u profiadau dysgu eu hunain er mwyn llywio a datblygu eu harfer eu hunain.

3. METHODOLEG

Gellir rhannu'r dulliau a ddefnyddir i ateb y cwestiynau ymchwil a godir yn adran un yn ddau gyfnod gwaith bras, fel y nodwyd yng nghynnig gwreiddiol y prosiect y cytunwyd arno gyda Llywodraeth Cymru. Roedd y cam cyntaf yn cynnwys cynnal adolygiad o lenyddiaeth i wella ein dealltwriaeth o syniadau cyfredol yn ymwneud â dysgu proffesiynol cyfunol. Roedd yr ail yn canolbwyntio ar gasglu rhagor o dystiolaeth gan ganolbwyntio ar gyd-destun y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol, gan gynnwys cynnal cyfweiliadau â rhanddeiliaid allweddol a dosbarthu holiadur i ymarferwyr.

Cam un – adolygiad dogfennau

Yn yr adolygiad dogfennau archwiliwyd deunydd academiaidd a phroffesiynol diweddar yn ymwneud â dysgu cyfunol. Cafodd adroddiadau'r Llywodraeth (Cymru a rhyngwladol) eu hystyried hefyd, ynghyd â gwaith ymchwil a wnaed ac a gomisiynwyd gan gyrff ymchwil, cyrff rheoleiddio a sefydliadau eraill. Cafwyd tystiolaeth gan ffynonellau yn y DU ac yn rhyngwladol, ac nid oedd hyn wedi'i chyfyngu i'r maes addysg yn unig.

Cam dau – rhagor o ymchwil ansoddol

Canolbwyntiodd ail gam yr ymchwil ar yr hyn y gellir ei ddysgu am ddulliau dysgu cyfunol proffesiynol o brofiad rhanddeiliaid yn system addysg Cymru a'r rhai sy'n gweithio mewn cyd-destunau cymharol mewn gwledydd eraill ac mewn diwydiannau eraill. Cynhaliwyd cyfweiliadau lled-strwythuredig â rhanddeiliaid rhwng mis Mawrth a mis Gorffennaf 2019, naill ai wyneb yn wyneb, dros y ffôn neu drwy e-bost. Roedd y rhain yn cynnwys²:

Sefydliadau Cymru gyfan	Roedd y rhain yn cynnwys Hwb (Llywodraeth Cymru), Estyn a PebblePad (cyflenwr y Pasbort Dysgu Proffesiynol).
Sefydliadau Addysg Uwch	Dewiswyd prifysgolion, gan gynnwys y Brifysgol Agored, i ddarparu cydbwysedd daearyddol o ddarparwyr ledled Cymru.
Consortia rhanbarthol	Cysylltwyd â dau gonsortium (Y De Ddwyrain a Gogledd Cymru) am gyfweiliadau, a ddewiswyd i gynrychioli darpariaeth consortia.
Ymarferwyr	Ceisiwyd barn ymarferwyr drwy gyfweiliadau ag undebau llafur a thrwy holiaduron byr, a ddosbarthwyd i athrawon a chynorthwyrwyr addysgu yn eu hysgolion.

Anfonwyd holiaduron hefyd at randdeiliaid eraill sydd â phrofiad o ddysgu cyfunol, gan gynnwys y rhai sydd â phrofiad o ddysgu proffesiynol cyfunol i weithwyr addysg proffesiynol mewn gwledydd eraill, gan gynnwys yr Alban, Gogledd Iwerddon ac Awstralia. Er mwyn ehangu'r darlun, cysylltwyd hefyd â chyrff proffesiynol nifer o ddiwydiannau eraill am eu barn ar ddysgu cyfunol. Defnyddiwyd cyfres

² Atodir rhestr lawn o'r cyfweiliadau / y rhai y cysylltwyd â nhw ar gyfer cyfweiliad yn Atodiad A.

graidd o gwestiynau, wedi'u haddasu fel yr oedd yn briodol ar gyfer y sefydliadau penodol. Roedd y rhain yn ceisio canfod:

- Beth yw'r ddarpariaeth bresennol ac arfaethedig ar gyfer dysgu proffesiynol;
- Dulliau dysgu cyfunol;
- Pa mor effeithiol y tybir yw gwahanol elfennau'r cyfuniad;
- Enghreifftiau o ymarfer; a
- Gwersi a ddysgwyd o werthuso unrhyw weithgarwch dysgu cyfunol.

At ei gilydd, casglwyd data o gyfweiliadau â phum sefydliad addysg uwch, un consortiwm (nid ymatebodd yr ail i'n gwahoddiad) ac 16 o sefydliadau eraill, yng Nghymru a thu hwnt. Dychwelodd 176 o ymarferwyr yr holiadur. O fewn cwmphas a graddfa'r prosiect hwn, roedd y ffynonellau data hyn yn briodol. Fodd bynnag, roedd nifer bach o sefydliadau nad oeddent wedi'u cynnwys yn y sampl, y byddem wedi hoffi siarad â nhw pe byddai amser ac adnoddau ychwanegol ar gael. Rhestrir y rhain (ynghyd â'r rhestr gyflawn o'r rhai y cyfwelwyd â nhw) yn Atodiad A. At hyn, byddai wedi bod yn ddiddorol casglu barn arweinwyr ysgolion ar arferion presennol a chyflwynir hyn yn ddiweddarach fel argymhelliad cryf ar gyfer astudiaeth yn y dyfodol.

4. CYFUNO'R DULLIAU DYSGU PROFFESIYNOL

Mae'n amlwg y gall ystod gynyddol amrywiol o weithgareddau gyfrannu at y cyfuniad dysgu proffesiynol ar gyfer gweithwyr addysg proffesiynol. Gall hyn gynnwys cyfuniad o'r canlynol: darpariaeth wyneb yn wyneb; dysgu ar-lein; myfyrwyr ac ymholi unigol; ymgysylltu â rhwydweithiau proffesiynol; arsylwi yn yr ystafell ddosbarth; rhyngweithio â chydweithwyr ar wahanol gyfnodau yn eu gyrfa; mentora a hyfforddi. Mae'r amrywiaeth o ddulliau dysgu proffesiynol ar-lein hefyd yn ehangu'n gyflym ac erbyn hyn gallant gynnwys: mentora rhithwir; arsylwi trwy fideo; darlithoedd a seminarau ar-lein cydamserol ac anghydamserol; rhyngweithio ar y cyfryngau cymdeithasol; ac ymgysylltu â byrddau trafod. Mae technolegau newydd, fel rhith-wirionedd, hefyd yn debygol o fod yn rhan gynyddol o'r cyfuniad.

Yn yr adran hon o'r adroddiad rydym yn archwilio rhai o elfennau allweddol dulliau dysgu proffesiynol cyfunol llwyddiannus, a amlygwyd gan ddogfennau academiaidd a phroffesiynol a thrwy ein hymchwiliad ein hunain. Mae pob dull yn deilwng o'i adran ei hun ac mae pob un yn seiliedig ar ystod gynyddol o ddogfennau ym maes dysgu proffesiynol. At ddibenion yr adroddiad hwn rydym wedi canolbwyntio ar faes datblygol darpariaeth ar-lein gan nodi'n syml agweddau allweddol ar ddulliau gweithredu eraill sy'n ffurfio'r cyfuniad dysgu proffesiynol.

Darpariaeth ar-lein – ffactorau dylunio

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae darpariaeth ar-lein wedi chwarae rhan gynyddol bwysig yn y cyfuniad dysgu proffesiynol. Mae'n debygol iawn y bydd y duedd hon yn parhau, wrth i fecanweithiau darparu newydd ddod i'r amlwg ac wrth i seilwaith digidol gael ei wella. Wrth i'r defnydd o dechnoleg ddigidol ddod yn fwyfwy cyffredin, mae'r ffyrdd y caiff ei defnyddio i gefnogi dysgu proffesiynol yn dod yn fwy amrywiol, wrth i unigolion deilwra'r ffordd y maent yn dysgu i weddu i'w hanghenion, eu personoliaethau a'u hamgylchiadau penodol.

Ymwreiddio llythrennedd digidol trwy ddyysgu proffesiynol

Caiff cyfran sylweddol o blant Cymru eu profiad cyntaf o ddefnyddio cyfrifiaduron llechen, ffonau symudol a thechnolegau tebyg eraill yn blant bach, cyn dechrau'r Cyfnod Sylfaen. Fel y cyfryw, mae hyd yn oed y disgyblion ieuengaf sy'n mynd i addysg gynradd yn aml yn meddu ar lythrennedd digidol sylfaenol ac mae ganddynt ddealltwriaeth reiddfoll o sut i ddefnyddio amrywiaeth o ddyfeisiau, ar gyfer dysgu ac adloniant. Felly, mae'n fwyfwy hanfodol bod athrawon a staff cymorth ysgolion yn meddu ar sgiliau digidol rhagorol, sy'n eu galluogi nid yn unig i ymgysylltu â'r ystod lawn o gyfleoedd dysgu sydd ar gael ond hefyd i gymhwyso'r sgiliau hyn yn greadigol ac yn bwrpasol yn eu gwaith gyda dysgwyr eraill. Mae integreiddio technolegau newydd i raglenni dysgu proffesiynol yn hollbwysig felly. Mae hyn yn dechrau gyda pharatoi cyn mentro i'r maes, ac mae'r newidiadau radical yn yr addysg gychwynnol i athrawon sydd ar waith ar hyn o bryd yng Nghymru, gobeithio, yn ymgorffori'r sgiliau hyn yn addysgeg cenedlaethau newydd o athrawon. Y tu hwnt i Addysg Gychwynnol i Athrawon, bydd angen i staff mwy profiadol ddiweddarau eu sgiliau'n barhaus, er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn berthnasol ac yn gyfredol. Bydd hyn yn golygu dull cenedlaethol radical, cydgysylltiedig ac wedi ei ariannu o ddefnyddio technolegau newydd ym maes dysgu ac addysgu, a bydd yn rhaid iddo fod yn fwy na chyfres o 'gyrsiau'. Felly, bydd angen dod o hyd i arweinwyr newydd o blith athrawon (a myfyrwyr) i hyrwyddo dulliau creadigol o ddefnyddio technolegau newydd mewn ysgolion ac ystafelloedd dosbarth a fydd yn ddeniadol ac yn hanfodol nid yn unig i athrawon newydd ond hefyd i athrawon sydd yng nghanol ac ar ddiwedd gyrfa ac i arweinwyr ysgol ar bob lefel.

Drwy gymryd rhan mewn rhyngweithio cymdeithasol ar-lein, gall athrawon hefyd ddatblygu mwy o ymwybyddiaeth o faterion eraill fel moeseg, preifatrwydd, hawlfraint, moesau a llythrennedd digidol

(Forbes, 2017). Felly mae ymgysylltu ag elfennau digidol y cyfuniad dysgu proffesiynol yn debygol o wella sgiliau digidol a chynyddu eu gallu i'w hymgorffori'n ymarferol. Fel y dadleua y Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth, os yw staff yn cael profiad o'r dulliau cyflwyno hyn, gyda sgiliau digidol sefydledig, maent wedi eu paratoi'n well i ddarparu yn y ffordd hon i'w disgyblion (cyfweiliad yn 2019).

Hwyluso dysgu rhyngweithiol

Gall llwyfannau ar-lein, o'u defnyddio'n rhan o'r cyfuniad dysgu proffesiynol, hwyluso dulliau rhyngweithiol o ddysgu a all chwarae rhan allweddol o ran rhoi hwb i ymgysylltiad dysgwyr. Yn gynyddol, mae rhaglenni ar-lein, gan gynnwys rhaglenni MOOC (Cyrsiau Ar-lein Enfawr Agored), yn ymgorffori elfennau rhyngweithiol helaeth, ynghyd â deunyddiau cwrs traddodiadol, fel darlithoedd wedi'u recordio a rhestrau darllen. Mae llawer o gyrsiau ar-lein hefyd yn cynnwys elfennau datrys problemau ac yn annog rhyngweithio digidol rhwng dysgwyr.

Canfu Shand et al (2018) fod hyblygrwydd a rheolaeth dros gyflymder gwaith yn fuddion amlwg o ran elfen ar-lein y cyrsiau cyfunol ar gyfer athrawon cyn iddynt ddechrau dysgu. Ystyriwyd bod modiwlau y gellid eu cwblhau fesul darn yn sylfaenol bwysig, yn ogystal â chyfleoedd ar gyfer trafodaethau ffurfiol ac anffurfiol. Amlygodd yr astudiaeth benodol hon hefyd fod dysgwyr yn gwerthfawrogi cyfleoedd i gymryd rhan mewn trafodaethau wyneb yn wyneb gyda'u cyfoedion lle gallai dysgwyr wneud cysylltiadau rhwng cynnwys y cwrs a'u harfer. Roedd rheoli amser yn effeithiol yn her i'r grŵp hwn, felly ystyriwyd bod nodiadau atgoffa ac awgrymiadau, ynghyd â chymorth ychwanegol yn bwysig hefyd. Mae Mark Lester o Futurelearn hefyd wedi canu clodydd potensial MOOC fel ffordd o wella sgiliau gweithwyr ar raddfa fawr, drwy ddarparu 'cyfres o ddewisiadau' i weddu i anghenion gwahanol ddysgwyr, yn amrywio o'r rheini sydd ond yn dymuno dysgu mwy am feysydd penodol i'r rhai sy'n dymuno astudio graddau cyfain. Er mwyn annog unigolion i 'droi yn gyson at addysg ffurfiol' mae Futurelearn wedi mabwysiadu system o 'ficro-gymwysterau' a gaiff eu dyfarnu am 100 i 150 awr o astudio ac a all gyfrif tuag at radd ffurfiol (Mckie 2019).

Mewn astudiaeth o athrawon a oedd yn cymryd rhan mewn MOOC wedi ei redeg gan Coursera, nododd Silva (2015) fod cyfranogwyr o'r farn bod 'online PD programs have positive impacts on their pedagogic practices and students' achievements'. Astudiodd Bonafini et al (2017b) effaith ymgysylltu â fideos a fforymau ar gyflawniad cyfranogwyr, a chanfu fod ymgysylltu mewn fforymau yn cael mwy o effaith ar y tebygolrwydd o gwblhau MOOC (32%) na gwylio fideos (6%). Daeth i'r casgliad y dylai dylunwyr a hyfforddwyr greu sbardunau trafod sy'n meithrin trafodaethau am ystyr dwfn neu gymhwyso cysyniadau. Pwysleisir pwysigrwydd rhyngweithio cyfranogwyr hefyd gan Cisel (2018), a ganfu ei bod yn gyffredin mewn amgylchedd MOOC i fyfyrwyr weithio mewn grwpiau, hyd yn oed pan oedd tasgau wedi eu cynllunio fel gweithgareddau annibynnol. Mae hyn yn awgrymu angen cynhenid i ddarparu cyfleoedd cydweithredol o fewn darpariaeth ar-lein.

Yr her i Gymru yw ysgogi'r broses o rannu dulliau newydd o ddysgu ac addysgu ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol heb orfod troi at golegoldeb ffuantus neu gyswllt tymor byr. Mae'r Consortia Rhanbarthol wedi cydnabod pwysigrwydd rhwydweithio ac mae'r Trosolwg Cymorth Rhanbarthol ar gyfer Gwella Ysgolion y mae'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg yn ei weithredu (cyfweiliad â'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg, 2019) yn amlinellu sut y maent yn gweithio i greu cyfuniad o ddarpariaeth gydweithredol. Mae angen blaenoriaethu a chefnogi rhwydweithio a chydweithio drwy ymwneud ar-lein er mwyn i ddysgu proffesiynol gael effaith luosogol. Mae gan Lywodraeth Cymru a Chonsortia Rhanbarthol swyddogaeth glir yn y gwaith o ddatblygu hyn.

Cyfyngau Cymdeithasol

Mae'n bwysig cydnabod pwysigrwydd cynyddol y cyfyngau cymdeithasol yn y cyfuniad dysgu proffesiynol, gan gynnwys eu potensial i hwyluso rhwydweithio, rhyngweithio a rhannu gwybodaeth

a syniadau. Gall y cyfryngau cymdeithasol hefyd fod yn arbennig o ddefnyddiol wrth alluogi rhyngweithio rhwng gweithwyr proffesiynol ar draws ardaloedd daearyddol eang a ffiniau rhyngwladol; gan hwyluso cyfleoedd dysgu pwysig o bosibl. Mae Jones a Dexter (2014) yn honni bod y cyfryngau cymdeithasol yn addas iawn i gefnogi agweddau amrywiol ar ddysgu ffurfiol, anffurfiol ac annibynnol i athrawon a hefyd yn dweud bod y modd hwn yn bwysig pan fo angen cefnogaeth barhaus ac ar yr union bryd. Dadleuodd Carpenter a Krutka, (2014) fod addysgwyr yn gwerthfawrogi natur bersonol, uniongyrchol Twitter, a'r gymuned gydweithredol oedd yn ei hwyluso. Yn benodol, roedd Twitter yn eu cysylltu ag addysgwyr y tu hwnt i'w hysgolion eu hunain ac yn fodd o ddod i gysylltiad â safbwyntiau tebyg a gwahanol. Adleisiwyd y sylwadau cadarnhaol hyn mewn astudiaeth fwy diweddar gan Nochumson (2019) a ganfu fod ymgysylltu proffesiynol drwy'r cyfryngau cymdeithasol wedi helpu llawer i oresgyn gwahanol fathau o unigedd. Canfu Kaiser (2017) y gallai'r cyfryngau cymdeithasol helpu i oresgyn rhwystrau (amser, lleoliad a chyllid) ond heb hyfforddiant, efallai na wnaiff addysgwyr 'fabwysiadu' y cyfryngau cymdeithasol fel cyfrwng dysgu.

Grwpiau a fforymau trafod ar-lein

Cydnabyddir fwyfwy bod cymryd rhan mewn trafodaethau ar-lein gyda chymheiriaid yn elfen bwysig o'r cyfuniad dysgu proffesiynol, er i Karimi ac Ahmad (2013) ganfod bod athrawon cyn cymhwyso yn dysgu ychydig iawn o fyrddau trafod o fewn amgylchedd cyfunol. Fodd bynnag, er gwaethaf amlygu heriau yn ymwneud â rheoli amser, dynameg grŵp, materion technegol a gwahaniaethau unigol, mae Kalelioglu ac Altun (2012) yn dadlau y gall grwpiau trafod sy'n seiliedig ar achosion penodol mewn amgylchedd dysgu cyfunol helpu i ddatblygu sgiliau meddwl uwch.

Canfu ymchwil a wnaed gan Shen et al (2013) yn ymwneud â rhaglen addysg cwrs carlam i athrawon ôl fagloraeth fod cyfranogwyr o'r farn bod yr amgylchedd ar-lein yn fwy addas i gynnwys ffeithiol a hunan-ddysgu. Ystyriwyd bod dosbarthiadau ar-lein yn fwy heriol na darpariaeth wyneb yn wyneb, wrth i fyfyrwyr deimlo mwy o atebolrwydd dros ddarllen deunyddiau dosbarth a meddwl am ymateb ar gyfer trafodaeth ar-lein. Fodd bynnag, mae Marchisio et al (2018) yn amlygu heriau wrth sicrhau cyfraniad brwd mewn fforymau. Yn hyn o beth, mae angen ystyried dewisiadau dysgwyr ar-lein cymaint â'u dewisiadau mewn ystafell ddosbarth. Mae pob unigolyn yn dysgu'n wahanol ac mae Armstrong a Manson (2010) yn tynnu sylw at yr angen i ganiatáu i athrawon ddewis aros yn dawel mewn cymunedau ar-lein. Fel y dywedodd Marchisio et al (2018), nid yw peidio â chymryd rhan weithredol ar-lein o reidrwydd yn rhwystr i ddysgu: er bod y rhai a fu'n ymgysylltu ac yn postio mewn fforymau wedi elwa ar hynny, gwelwyd bod y rhai a ymwelodd er mwyn darllen sylwadau a wnaed gan eraill yn caffael sgiliau newydd hefyd.

Ymgysylltu ar-lein a 'dysgu gwrthdro'

Mae dysgu gwrthdro yn ddull addysgeg lle caiff y syniad confensiynol o ddysgu yn y dosbarth ei wyrdroi (Academi Addysg Uwch, 2019). Mae myfyrwyr yn darllen y deunyddiau dysgu cyn y dosbarthiadau, a defnyddir y ddarpariaeth wyneb yn wyneb i ddatblygu dealltwriaeth fwy trylwyr, yn aml drwy weithgareddau datrys problemau a thrafod gyda chymheiriaid. Mae Horvitz a Vellom (2012) wedi amlygu i ba raddau y gall trafod a myfyrio ar-lein cyn ymgysylltu wyneb yn wyneb helpu myfyrwyr i baratoi eu meddyliau cyn trafodaethau yn yr ystafell ddosbarth a'u helpu i gyfrannu'n fwy trylwyr ac ystyrlon at sgysiau yn y dosbarth, gan gyfoethogi eu profiadau. Dangosodd ymchwil a wnaed gyda myfyrwyr fferyllol mewn amgylchedd cyfunol (Margolis et al, 2017) hefyd y canfu myfyrwyr fod cwblhau deunydd ar-lein yn rhan o aseiniad cyn dod i'r dosbarth yn eu galluogi i elwa'n fwy ar ddysgu strwythuredig yn yr ystafell ddosbarth, ar sail defnyddio'r deunydd hwnnw. Gellir defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol hefyd yn rhan o'r cyfuniad yn y dull dysgu gwrthdro. Er enghraifft, canfu Tur a Marin (2015) fod gweithgarwch Twitter yn effeithio'n gadarnhaol ar baratoi unigolion ar gyfer trafodaeth wyneb yn wyneb.

Elfennau all-lein y cyfuniad

Mae'r dulliau a drafodir uchod yn dibynnu ar wahanol fathau o ymgysylltu ar-lein i fod yn effeithiol, yn rhan o ddull cyfunol o ddysgu proffesiynol. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi cael adroddiadau sy'n amlinellu manteision ffyrdd eraill o ddysgu proffesiynol yn y maes hwn yn rhan o'r cyfnod cyntaf o gasglu gwybodaeth. Mae'r adroddiadau hyn ar gael drwy'r tudalennau ar wefan Hwb sy'n ymwneud â'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol (Hwb 2019), felly ni chânt eu trafod yn yr adroddiad hwn, ond maent yn cynnwys:

- **Mentora a hyfforddi:** Mewn dull cyfunol, mae'r cyfleoedd ar gyfer hyfforddi a mentora wedi'u hehangu'n aruthrol. Mae llwyfannau digidol yn cynnig cyfleoedd i weithwyr proffesiynol drafod gyda chydweithwyr o ardaloedd pellach, gan eu galluogi o bosibl i fanteisio ar gronfa ehangach o brofiadau a helpu i frwydro yn erbyn arwahanrwydd proffesiynol, yn enwedig i'r rhai sy'n gweithio mewn ysgolion llai mewn ardaloedd mwy anghysbell.
- **Ymholi cydweithredol:** Er bod rhywfaint o hanes o ymgorffori ymchwil proffesiynol mewn ymarfer, mae hanes y cymwysterau uwch yn awgrymu bod profiadau dysgu yn anaml yn rhai cyfunol neu gydweithredol ac mai anaml y byddai canlyniadau'n cael eu rhannu yn sefydliadau'r unigolion eu hunain. Mewn geiriau eraill, roeddent yn weithgareddau â phwyslais unigol. Yr eithriad i'r rhain oedd y nifer bach o raglenni MA (Add) mewn ysgolion a fu'n gweithredu yng Nghymru ac (yn sylweddol) y radd Meistr genedlaethol mewn Ymarfer Addysgol (MEP)³
- **Arsylwi ar Gymheiriaid:** Mae'r arfer o athrawon yn arsylwi ei gilydd wrth eu gwaith, i ddatblygu a gwella eu perfformiad yn yr ystafell ddosbarth, wedi'i gynllunio i fod yn broses ddwyffordd, yn cynnwys adborth gonest. Mae hyn yn caniatáu i'r arsylwr â'r sawl sy'n cael ei arsylwi elwa ar safbwyntiau ei gilydd. Drwy llwyfannau ar-lein gall gweithwyr addysg proffesiynol hefyd gymryd rhan mewn ymarferion arsylwi cymheiriaid lle gallant weld ymarfer o'r tu allan i'w hysgolion eu hunain. Er enghraifft, gallai llawer o gyfranogwyr arsylwi ar wers enghreifftiol a chymryd rhan mewn trafodaeth ynglŷn â'r hyn a welwyd, yr hyn a ddysgwyd o'r wers, sut y gellid gwella ymarfer ymhellach a sut y gellid cymhwyso'r wybodaeth a gafwyd yng nghyd-destun eu hymarfer eu hunain. Gellid arsylwi sesiwn o'r fath naill ai'n gydamserol (mewn amser real) neu'n anghydamserol (ei recordio a'i gwyllo pan fo'n gyfleus i'r gwylwr). Hefyd, efallai y bydd arsylwyr yn bresennol yn yr ystafell ddosbarth ei hun yn ystod yr un sesiwn, gan ganiatáu cyfuno darpariaeth ar-lein ac wyneb yn wyneb mewn un sesiwn.
- **Rhwydweithiau Dysgu Proffesiynol / Cymunedau Dysgu Proffesiynol.** Bwriad y rhain yw meithrin dysgu cydweithredol ymhlith gweithwyr proffesiynol, yn ddelfrydol mewn amgylchedd beirniadol ond diogel. Fel yn yr elfennau eraill a drafodir uchod, gall elfennau ar-lein chwarae rhan bwysig o ran hwyluso trafodaeth a rhannu syniadau. Gall llwyfannau ar-lein, gan gynnwys rhwydweithiau Hwb, chwarae rhan bwysig hefyd o ran mynd i'r afael ag unigedd a chysylltu unigolion â chydweithwyr sydd â diddordebau tebyg.

³ Trafodir y radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol yn fanylach yn adran 5.

5. Y DARLUN CYFREDOL: CYMRU A THU HWNT YN 2019

Mae ein hymchwil wedi ceisio nodi materion allweddol sy'n ymwneud â'r cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru. Yn adran hon yr adroddiad edrychwn ar sut y mae ymarferwyr yn ymgysylltu â dysgu proffesiynol yng Nghymru ar hyn o bryd. Rydym hefyd yn archwilio dulliau dysgu cyfunol proffesiynol ym maes addysg yn yr Alban, Gogledd Iwerddon ac Awstralia, yn ogystal ag ystyried arferion perthnasol mewn sawl proffesiwn arall.

Y darlun cyfredol yng Nghymru: Llywodraeth Cymru, Sefydliadau Addysg Uwch, Consortia Rhanbarthol, darparwyr, ymarferwyr

Ar hyn o bryd mae 80,822 o ymarferwyr addysg wedi'u cofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg, mewn saith grŵp cofrestru: Athrawon Ysgol; Ymarferwyr Dysgu Seiliedig ar Waith; Gweithwyr Ieuenctid; Gweithwyr Cymorth Dysgu Mewn Ysgolion; Gweithwyr Cymorth Dysgu Addysg Bellach; a Gweithwyr Cymorth Ieuenctid. Mae 35,187 o'r rhai sydd wedi cofrestru ar hyn o bryd yn athrawon ysgol, a cheir nifer cymharol bron o weithwyr cymorth dysgu mewn ysgolion, sef 33,182. At ei gilydd, mae'r ddau grŵp hyn yn ffurfio bron i 85% o'r gweithlu cofrestredig (Ffynhonnell: Cofrestr Ymarferwyr Addysg Cyngor y Gweithlu Addysg, Mawrth 2019).

Fel y nodwyd yn ein hadroddiad blaenorol, mae yna brofiad eisoes o wahanol elfennau o'r cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru. Ceir pocedi hefyd o ymarfer o ansawdd uchel (ac arloesol), er bod llawer wedi'u datblygu ar eu pennau eu hunain yn hytrach na'u bod yn ffurfio cynnig dysgu cydlynol. Er enghraifft, mae'r blynyddoedd diwethaf wedi bod yn dyst i ddyfodiad cymunedau dysgu proffesiynol, ysgolion hunanwella, y radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol a Rhaglen Datblygiad Proffesiynol Parhaus Llywodraeth Cymru, yn ogystal ag amrywiaeth o raglenni a ddarperir gan y pedwar consortiwm rhanbarthol. Yn ddiweddar, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru hefyd fenter gyda'r Brifysgol Agored i ddatblygu llwybrau amgen i addysg athrawon ac mae dull dysgu cyfunol hyblyg yn rhan annatod o hyn.

Mae'r Arolwg Cenedlaethol o'r Gweithlu Addysg (Cyngor y Gweithlu Addysg, 2017) yn rhoi cipolwg ar y mathau o weithgareddau dysgu a datblygiad proffesiynol y mae athrawon ysgol yng Nghymru yn ymgymryd â nhw. Mae'n amlwg o'r data hwn bod athrawon yn manteisio ar fyrdd o gyfleoedd dysgu. Er enghraifft, gwelwn fod:

76.8%	wedi mynychu cyrsiau, gweithdai, cynadleddau, seminarau (gan gynnwys e-ddysgu)
73.1%	wedi eu harsylwi'n dysgu gan eu cydweithwyr, ac wedi cael adborth ganddynt wedyn
46.3%	wedi darllen cyhoeddiadau, llyfrau, cyfnodolion, erthyglau (copi caled neu ar-lein) neu ymchwilio i ddatblygiadau newydd
39.3%	wedi mentora neu hyfforddi eraill
32.8%	wedi cymryd rhan mewn dysgu cydweithredol â chydweithwyr yn yr ysgol
10.5%	wedi astudio ar gyfer cymhwyster academiaidd fel gradd Meistr

Ffynhonnell: Arolwg Cenedlaethol o'r Gweithlu Addysg (Cyngor y Gweithlu Addysg, 2017)

Ar yr wyneb, mae'r ffigurau hyn yn dangos ymgysylltiad brwd ag amrywiaeth o ddulliau dysgu proffesiynol, ond nid yw'r ffigurau'n datgelu effaith y dysgu hwn ar ymarfer. Hefyd, nid yw'n glir a oedd

y rhai hynny a oedd yn ymgysylltu, er enghraifft, â dysgu cydweithredol, yr un rhai a ymatebodd i gategorïau eraill, neu yn bobl wahanol. Gellir dadlau bod ffigur o bron i 25% o ymatebwyr nad ydynt yn ymwneud â dulliau allweddol o ddysgu proffesiynol, fel yr awgrymir yn y categori cyntaf, yn rhy uchel ac mae'n amlwg bod angen ymchwil pellach i edrych yn fanylach ar batrymau ac, yn bwysicach, effaith dysgu proffesiynol yng Nghymru.

Holiadur ymarferwyr

Yn rhan o'r ymchwil ar gyfer yr adroddiad hwn, dosbarthwyd holiadur ar bapur i ymarferwyr a fynychodd gyflwyniadau Pasbort Dysgu Proffesiynol Cyngor y Gweithlu Addysg rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2019 (gweler Atodiad D.) Mae data o hyn yn rhoi cipolwg pellach o'r cyfuniad dysgu proffesiynol presennol ledled Cymru. Cyflwynwyd y sesiynau i athrawon a chynorthwyywyr cymorth dysgu ledled y wlad mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg. Diben yr holiadur oedd ceisio canfod y mathau o weithgareddau dysgu proffesiynol y bu ymarferwyr yn ymgymryd â nhw, ble byddai'r gweithgaredd yn digwydd fel arfer, ac unrhyw ddefnydd o ddysgu ar-lein. Addaswyd y gweithgareddau a restrwyd o Arolwg Cenedlaethol y Gweithlu Addysg (Cyngor y Gweithlu Addysg, 2017). Fel adnodd allweddol ar gyfer ymarferwyr addysg, roedd yr holiaduron hefyd yn ceisio cael gwybodaeth am y defnydd o Hwb.

Cwblhawyd yr arolwg gan 176 o unigolion, gan gynnwys cyfuniad o athrawon yn yr ystafell ddosbarth, gweithwyr cymorth dysgu, cynorthwyywyr addysgu ac unigolion mewn swyddi arwain amrywiol. Ar y cyfan, mae'r ymatebion yn dangos bod y mwyafrif llethol o'r gweithgareddau dysgu yn digwydd naill ai yn ysgol yr ymarferydd ei hun neu mewn ysgolion eraill, yn hytrach nag mewn lleoliadau eraill. Gellir priodoli hyn i'r heriau sy'n gysylltiedig â chyllido gweithgarwch dysgu proffesiynol allanol a goblygiadau cost gofynion cyflenwi cysylltiedig, ond gall hefyd fod yn adlewyrchiad o'r duedd tuag at ddulliau dysgu proffesiynol sy'n fwy seiliedig ar yr ysgol. Ceir rhywfaint o dystiolaeth hefyd sy'n awgrymu bod ymarferwyr yn cydweithio drwy lwyfannau ar-lein megis Hwb a'r Pasbort Dysgu Proffesiynol.

Nodir yr amrywiaeth o ddysgu proffesiynol y bu ymatebwyr yn ymwneud ag ef dros y 12 mis blaenorol yn y tabl ar y dudalen ganlynol, wedi'i rhestru o'r mathau mwyaf cyffredin i'r rhai lleiaf cyffredin. O ran pob math o weithgaredd yr oeddent wedi cymryd rhan ynddo, gofynnwyd hefyd i'r ymatebwyr nodi a fu elfen e-ddysgu yn rhan o hynny. Nodir cyfran yr ymatebwyr a ddywedodd y bu, ar gyfer pob math o ddysgu proffesiynol, yn y golofn ar yr ochr dde, mewn cromfachau.

Mae'r ymatebion hyn i'r arolwg yn rhoi cipolwg ar y dulliau dysgu proffesiynol yr ymgysylltodd y rhai a fynychodd ddigwyddiadau hyfforddi Pasbort Dysgu Proffesiynol Cyngor y Gweithlu Addysg â nhw. Fel y cyfryw, gellir ystyried eu bod yn rhoi syniad o'r amrywiaeth o ddysgu proffesiynol y mae athrawon a staff cymorth ysgolion yn ymwneud â hi a hefyd yr amrywiaeth o wahanol fathau o weithgareddau dysgu lle ceir gwahanol fathau o weithgareddau ar-lein yn rhan o ddull cyfunol (er bod maint y sampl yn fach iawn, yng nghyd-destun y gweithlu cyfan). Mae'r canlyniadau'n dangos bod cyfran sylweddol o ymarferwyr yn ymgymryd ag ymarfer ar y cyd, naill ai drwy arsylwi neu arddangos, ac amrywiaeth eang o ddulliau dysgu proffesiynol. Mae'r defnydd cymharol isel o e-ddysgu yn llai o syndod gan mai maes sy'n dod i'r amlwg ydyw, ac mae angen ymchwil pellach i archwilio'r tueddiadau hyn yn fanylach.

% yn cymryd rhan	Math o Ddysgu Proffesiynol	% ag elfen e-ddysgu
70%	Cydweithwyr wedi eu harsylwi'n dysgu ac wedi rhoi adborth	8%
67%	Wedi arsylwi ar gydweithwyr yn dysgu neu eu cysgodi wrth eu gwaith	24%
65%	Wedi rhannu neu arddangos arferion gorau ag eraill	10%
63%	Wedi defnyddio technolegau newydd	13%
62%	Wedi darllen cyhoeddiadau, llyfrau, cyfnodolion, erthyglau ac ati	36%
61%	Wedi mynychu cyrsiau, gweithdai, cynadleddau, seminarau (gan gynnwys e-ddysgu)	23%
53%	Wedi bod yn rhan o Gymuned Dysgu Proffesiynol	13%
53%	Wedi bod yn rhan o ddysgu cydweithredol â chydweithwyr yn eich ysgol	32%
52%	Wedi gweithio ar rywbeth newydd (e.e. menter, prosiect, gweithgaredd, dysgu pwnc/grŵp blwyddyn newydd)	26%
52%	Wedi meithrin sgiliau neu wybodaeth newydd yn rhan o swydd neu swyddogaeth newydd	22%
40%	Wedi mentora neu hyfforddi eraill	14%
26%	Wedi ymgymryd â dysgu cydweithredol y tu allan i'ch ysgol (gan gynnwys ar-lein fel rhwydweithiau Hwb)	35%
26%	Wedi cael cymorth gan fentor neu hyfforddwr	27%
23%	Wedi cynnal ymchwil gweithredu/ymholiad	30%
18%	Wedi dilyn rhaglen genedlaethol (e.e. Ymsefydlu neu CPCP)	19%
14%	Wedi astudio cymwysterau academiaidd (e.e. gradd Meistr)	46%
1%	Heb ymgymryd ag unrhyw weithgaredd datblygiad proffesiynol yn ystod y flwyddyn flaenorol	

Ffynhonnell: Holiadur Cyngor y Gweithlu Addysg 2019

Hwb

Hwb yw unig gyfrwng strategol Llywodraeth Cymru ar gyfer darparu cynnwys digidol i randdeiliaid addysg ledled Cymru. Mae'r cyfrwng felly yn ganolog i ddarparu cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru, yn ogystal â hwyluso addysgu ac asesu disgyblion. Mae Hwb yn fan cychwyn i amrywiaeth o wasanaethau a chynnwys sy'n cefnogi arferion digidol yn yr ystafell ddosbarth. Ar ôl i ddefnyddwyr fewngofnodi, gallant ddefnyddio gwasanaethau eraill drwy Hwb hefyd, gan gynnwys Office 365, Google for education, Just2easy, Timau Microsoft, Google Classroom ac asesiadau personol ar-lein. Gall y rhai nad ydynt yn ddysgwyr sefydlu rhwydweithiau ar Hwb (ar bwnc penodol) gan alluogi cydweithio a rhannu syniadau, a gallant hefyd greu 'rhestri chwarae' ar gyfer pynciau penodol (e.e. hyfforddiant gorfodol llywodraethwyr, dysgu ac addysgu, hyrwyddo'r cwricwlwm newydd ac ati). Mae'r adnoddau yn gydnaws â'r cwricwlwm newydd ac mae gan bob athro neu athrawes (gan gynnwys athrawon cyflenwi), cynorthwydd addysgu, aelod staff a dysgwr yng Nghymru un cyfrif i'w galluogi i ddefnyddio'r holl offer hyn.

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithredu canolfan cymorth Hwb, gan ddarparu deunyddiau cefnogi ar-lein a chymorth i ddefnyddwyr. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn rhoi grantiau i'r consortia rhanbarthol, gan eu helpu i gefnogi ysgolion i fabwysiadu Hwb drwy hyfforddiant a chymorth, gan gynnwys drwy sesiynau wyneb yn wyneb, sesiynau galw heibio i ysgolion ar gyfer diwrnodau hyfforddiant mewn swydd a 'chyfarfodydd Hwb' (cyfarfodydd anffurfiol ar ôl ysgol, y mae'r athrawon yn eu harwain). Mae'r hyfforddiant yn canolbwyntio ar rannu arferion gorau a syniadau arloesol a'u cymhwyso i sefyllfaoedd a phrofiadau yn y byd go iawn – gan ddangos i bobl sut y gall Hwb wneud eu bywyd yn haws a thrawsnewid eu darpariaeth (cyfweiliad Hwb, 2019).

Mae'r system wedi esblygu yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac ychwanegwyd llawer o'r gwasanaethau newydd (fel Google Classroom ac Office365) yn dilyn cau Hwb+, rhith-amgylchedd dysgu blaenorol Llywodraeth Cymru. Mae hyn wedi arwain at fwy o ymgysylltu, wrth i ddata diweddar gan Lywodraeth Cymru awgrymu bod 97% o ysgolion Cymru yn defnyddio'r adnodd bellach (Hwb, 2019). Mae gan Lywodraeth Cymru ddangosfyrddau hefyd sy'n eu galluogi i fonitro defnydd ar lefel y Consortia Rhanbarthol, Awdurdodau Lleol ac Ysgolion Unigol. Gallant hefyd weld pa mor aml y mae gwasanaethau unigol (fel Office 365 a Google Classroom) yn cael eu defnyddio. Caiff y data hyn eu rhannu â'r Consortia Rhanbarthol a'r Awdurdodau Lleol, gan eu helpu i gynyddu'r cymorth y maent yn ei gynnig. Fodd bynnag, ar hyn o bryd, nid yw'n bosibl dadansoddi a yw grwpiau penodol o athrawon (e.e. penaethiaid, staff cyflenwi) neu unigolion o grwpiau demograffig penodol yn defnyddio mwy ar y safle nag eraill. Felly gallai casglu data manylach fod yn rhan o'r gwaith o ganiatáu i gonsortia rhanbarthol yn arbennig edrych ar ddefnydd penodol a chynghori ar gynnwys. Nid yw Llywodraeth Cymru yn cadw data ar hyn o bryd ynghylch pa mor dda yw'r gweithlu o ran defnyddio'r gwasanaethau (cyfweiliad Hwb, 2019). Mae data o'n holiadur ein hunain yn dangos bod mwyafrif sylweddol o ymatebwyr, pan ofynnwyd iddynt raddio eu cymhwysedd TGCh eu hunain, yn dweud eu bod naill ai'n hyderus iawn (23%) neu'n weddol hyderus (63%); dim ond 16% o'r ymatebwyr a ddisgrifiodd eu hunain yn 'ddim yn hyderus iawn' ac atebodd 0% eu bod 'ddim yn hyderus'.

Gofynnwyd hefyd i'r ymarferwyr a lenwodd holiadur Cyngor y Gweithlu Addysg am eu defnydd o Hwb. O'r rhai a ymatebodd, dywedodd 83% eu bod wedi defnyddio Hwb yn ystod y 12 mis blaenorol, a dim ond 17% ddywedodd nad oeddent wedi gwneud hynny, gan ddangos y caiff yr adnodd ei ddefnyddio'n helaeth. Pan ofynnwyd iddynt nodi agweddau mwyaf manteisiol Hwb, rhoddodd ymatebwyr amrywiaeth eang o atebion, gan awgrymu bod unigolion yn ei ddefnyddio at amrywiaeth o ddibenion. Yr agwedd fwyaf poblogaidd ar Hwb ymhlith ymatebwyr oedd ei allu i hwyluso gwahanol fathau o rwydweithio proffesiynol, yn ogystal â'r cymwysiadau penodol y gellid eu defnyddio drwyddo, gan gynnwys Office 365, e-bost a Just2easy. Pan ofynnwyd sut y gellid gwella Hwb, nodwyd nifer o faterion, gan gynnwys y gallai'r system fod yn haws ei defnyddio a phroblemau mewngofnodi. Dywedodd nifer bach o ymatebwyr hefyd nad oedd wedi'i gyflwyno yn eu hysgolion eto.

Y Pasbort Dysgu Proffesiynol (PDP)

Ers ei gyflwyno yn 2016, mae'r Pasbort Dysgu Proffesiynol wedi dod yn elfen gynyddol bwysig o'r cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru, gan ganiatáu i gofrestryddion gadw cofnod cynhwysfawr o'u dysgu proffesiynol a gweithredu fel adnodd myfyriol. Mae'r PDP hefyd yn gweithredu fel CV rhyngweithiol lle gall ymarferwyr gadw cofnod llawn o'u cymwysterau a gwybodaeth am unrhyw ddysgu anffurfiol y maent wedi ymgymryd ag ef. Yn ogystal, mae'r PDP yn caniatáu i ddefnyddwyr uwchlwytho a rhannu dogfennau, cyflwyniadau fideos a ffeiliau sain, ac mae modd defnyddio EBSCO⁴ drwyddo hefyd.

Mae gwerthfawrogiad cynyddol ymhlith ymarferwyr yng Nghymru bod dysgu proffesiynol yn cynnwys cyfuniad amrywiol o weithgareddau. Fodd bynnag, mae llawer o gofrestryddion yn parhau i feddwl am ddysgu proffesiynol mewn ffyrdd eithaf traddodiadol. Er enghraifft, mae tystiolaeth i awgrymu y caiff elfennau 'yn y swydd' o'r cyfuniad dysgu proffesiynol eu tanbrizio weithiau, a dywedodd UNSAIN fod ei aelodau i raddau helaeth yn gweld datblygiad proffesiynol drwy brism cyfleoedd hyfforddi ffurfiol ac ardystio. Fel y cyfryw, nid yw mathau eraill o ddysgu proffesiynol, megis rhannu arferion gorau yn anffurfiol gyda chydweithwyr, bob amser yn cael eu cydnabod na'u cofnodi, ac ni wneir unrhyw fyfyrion ffurfiol arnynt bob amser ychwaith (cyfweiliad UNSAIN, 2019). Gallai cynyddu ymgysylltiad â'r cynllun Pasbort Dysgu Proffesiynol, fel dull o gofnodi a myfyrio ar ddatblygiad proffesiynol a gyflawnwyd, chwarae rhan bwysig yn y gwaith o newid y meddylfryd hwn.

Drwy hyrwyddo ymarfer myfyriol, gall y PDP fod yn adnodd lle gall cofrestryddion feddwl yn bwrpasol am y dysgu y maen nhw wedi ymgymryd ag ef ac ystyried gofynion dysgu yn y dyfodol. Fodd bynnag, dywedodd Estyn (cyfweiliad yn 2019) nad yw pob cofrestrydd yn defnyddio'r PDP i'w lawn botensial weithiau. Dywedodd yr Undeb Addysg Cenedlaethol ei bod yn fwy naturiol i athrawon newydd gymhwyso ddefnyddio'r PDP gan eu bod eisoes wedi arfer â'i ddefnyddio fel offeryn i gymharu dysgu proffesiynol y maent wedi'i wneud â safonau proffesiynol, tra bod athrawon mwy profiadol efallai'n llai ymwybodol o ba mor ddefnyddiol y gall yr offeryn fod (cyfweiliad â'r Undeb Addysg Cenedlaethol, 2019). Ar hyn o bryd, mae Cyngor y Gweithlu Addysg yn ymgymryd â rhaglen dreigl o ymweliadau ag ysgolion, gan hyfforddi staff ar sut i ddefnyddio'r PDP, gyda'r nod o annog athrawon newydd gymhwyso i barhau i ddefnyddio'r pasbort a chynyddu eu defnydd ymhlith staff mwy profiadol.

Darpariaeth Sefydliadau Addysg Uwch

Mae gan brifysgolion ran hanfodol yn y cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru, o ran gwella'r arlwy dysgu proffesiynol sydd ar gael i fyfyrwyr a chofrestryddion presennol ac effeithio ar arfer. Yn ogystal â chynnig rhaglenni Addysg Gychwynnol Athrawon achrededig ac amrywiaeth o gymwysterau addysgu ôl-raddedig, mae gan brifysgolion ran ehangach i'w chwarae hefyd o ran creu a hyrwyddo diwylliant dysgu proffesiynol cadarnhaol, gan gynnwys drwy weithio gydag ysgolion unigol a chlystyrau o ysgolion yn eu rhanbarthau.

Mae dysgu achrededig a ddarperir gan brifysgolion yn parhau i fod yn rhan bwysig o'r cyfuniad dysgu proffesiynol ac mae gan hynny swyddogaeth allweddol wrth ehangu sgiliau a gwybodaeth ac wrth greu cymunedau arfer na fyddai'n bosibl eu creu fel arall, gan gynnwys rhwydweithiau sy'n hyrwyddo rhyngweithio rhwng cyfnodau (cyfweiliad â Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn 2019). Mae addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru yn cynnwys amrywiaeth o ddulliau dysgu cyfunol, gan gynnwys elfennau a addysgir wyneb yn wyneb, darpariaeth mewn ysgolion a darpariaeth ar-lein. Mae'r moddau hyn wedi'u cynllunio i ategu ei gilydd ac yn canolbwyntio ar ddatblygu cymunedau lle mae modd i ddysgwyr rannu arferion ac adfyfrio, yn ogystal â sgiliau ystafell ddosbarth ymarferol. Fodd bynnag, mae ymarferwyr sy'n cymryd rhan mewn rhaglenni addysg gychwynnol athrawon wedi

⁴ Porth ar-lein i dros 4,500 o gylchgronau ac e-lyfrau academiaidd.

pwysleisio'r angen i wella'r arlwy ar-lein sydd ar gael ar hyn o bryd, gyda'r nod o ddatblygu modelau sy'n fwy effeithiol o ran annog cyfranogiad gweithredol (cyfweiliad â Phrifysgol Metropolitan Caerdydd, 2019). Mae ail-lunio addysg gychwynnol athrawon wedi creu partneriaethau a rhwydweithiau newydd sy'n dod â chlystyrau o ysgolion ac athrawon at ei gilydd ar bob lefel. Mae hwn yn ddatblygiad arwyddocaol, a all greu rhwydweithiau cynhwysol a chydweithredol a arweinir gan gyfuniad o bobl o'r sector addysg uwch ac ymarferwyr ysgol, gan adeiladu ar ystyriaeth feirniadol o ymchwil addysg, gan ymgorffori darnau bychain o waith ymchwil a wnaed gan gyfranogwyr ac sy'n canolbwyntio ar arfer. Wrth ddatblygu'r ddarpariaeth hon mae profiad blaenorol arweinwyr yn hynod werthfawr.

Y Brifysgol Agored yw prif ddarparwr rhaglenni dysgu proffesiynol rhan-amser ar-lein ar gyfer y sector addysg yng Nghymru, gan gynnig amrywiaeth o gyrsiau 'â bathodynau digidol', sy'n mynd i'r afael â meysydd fel 'Gwella Ymarfer Drwy Ymchwil' a 'Gwella Effeithiolrwydd Athrawon'. Mae ymagwedd y Brifysgol Agored tuag at ddatblygiad proffesiynol wedi'i seilio ar yr ysgol, yn hytrach nag ar ddull y mae Sefydliadau Addysg Uwch yn arwain arno, gan gydnabod bod datblygiad proffesiynol yn aml yn digwydd yn y ffordd fwyaf effeithiol yn yr ystafelloedd dosbarth. Mae cyrsiau wedi'u strwythuro ar dair elfen: wyneb yn wyneb (er nad yw hyn o anghenraid yn golygu cyd-leoli mewn un lleoliad daearyddol); cymorth gan gymheiriaid a gweithio gyda chymheiriaid; a dysgu annibynnol strwythuredig (ymgysylltu'n barhaus â thestun, sain a fideo. Pwysleisiodd y Brifysgol Agored bwysigrwydd pontio'r bwlch rhwng theori ac ymarfer, gan ddadlau:

'When activities are local to the student and their practice it gives them the levers for change. Our approach is closer to practice than traditional university-based models...The gap between traditional 'training' and practice is too big to have an impact' (cyfweiliad â'r Brifysgol Agored, 2019).

Ar lefel uwch, a thrwy wella'r cyfuniad dysgu proffesiynol, ceir cynnydd graddol yn y rhaglenni doethuriaeth sy'n cael eu cynnig mewn addysg yng Nghymru. Ym Mhrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant, cafodd y radd Ed. D. Newydd ei llunio ar seiliau dysgu cyfunol o'r cychwyn (cyfweiliad â Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant 2019). Er nad oes llawer yn dilyn y cyrsiau hyn yn genedlaethol ar hyn o bryd, mae'n bwysig bod y rhaglenni hyn yn bodoli er mwyn sicrhau bod y cynnig dysgu cyfunol mor eang â phosibl. Mae staff o Brifysgol Abertawe wedi bod yn ymwneud â rhaglenni graddau Meistr dramor ac yn y DU a gafodd eu cyfuno'n ddilys – eu cyd-blethu i greu profiad dysgu proffesiynol. Caiff y profiad hwn ei ddefnyddio wrth lunio rhaglen lefel Meistr newydd a gaiff ei chyfuno mewn ffyrdd tebyg (gan ddefnyddio dulliau cydamserol ac anghydamserol) a bydd gweithgareddau ar-lein yn elfen allweddol o hyn (cyfweiliad â Phrifysgol Abertawe, 2019).

Wrth i'r rhaglenni newydd hyn, neu rai ar ddiwyg newydd, gael eu datblygu, bydd Sefydliadau Addysg Uwch mewn sefyllfa ragorol i weithio gydag amryfal asiantaethau, gan gefnogi Consortia Rhanbarthol ac ysgolion i greu diwylliannau cydweithredol o ddysgu proffesiynol. Her allweddol fydd gweithredu'r arfer cydweithredol hwn yn gyson ledled Cymru ac efallai y bydd gan Lywodraeth Cymru ran yn hyn o beth wrth greu corff â chynrychiolwyr o amrywiaeth eang o randdeiliaid i gynghori ar ddarparu dysgu proffesiynol yn gydlynol ym mhob rhanbarth a gwerthuso effaith gwahanol ddulliau. Yn yr un modd, gallai Sefydliadau Addysg Uwch weithio ar y cyd â Llywodraeth Cymru i ddarparu cyfrwng ar gyfer rhaglenni dysgu cenedlaethol (er enghraifft, mewn meysydd fel arweinyddiaeth, y Gymraeg neu STEM). Yna gallai partneriaid rhanbarthol (y consortia) ac arbenigwyr mewn sefydliadau lleol addasu'r cynnwys i ddiwallu anghenion lleol (cyfweiliad â'r Brifysgol Agored, 2019).

Dysgu o brofiad

Yn ein hadroddiad cyntaf fe wnaethom sôn am enghraifft ragorol o ddysgu proffesiynol cyfunol sy'n bodoli yn agos at gartref, yn y rhaglen gradd Meistr mewn Ymarfer Addysgol. Cynhaliwyd y rhaglen gan gynghrair o bedair Prifysgol (Aberystwyth, Bangor, Caerdydd a'r Sefydliad Addysg yng Ngholeg Prifysgol Llundain), dan arweiniad Prifysgol Caerdydd. Rhoddodd Llywodraeth Cymru gymorth ariannol am bum mlynedd a dechreuodd y garfan gyntaf o athrawon ar y rhaglen yn nhymor yr hydref 2012. Daeth y rhaglen i ben yn 2017 pan na chafodd y cymorth ariannol ei adnewyddu.

Cynigiodd y radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol her a chymorth i Athrawon Newydd mewn sawl ffordd gan gynnwys:

- Cymorth proffesiynol wyneb yn wyneb gan diwtoriaid academiaidd i gwblhau modiwlau'r radd Meistr ac ymholiad proffesiynol;
- Ymgysylltu beirniadol â llenyddiaeth academiaidd a phroffesiynol;
- Dialog proffesiynol strwythuredig a pharhaus gyda mentoriaid yn yr ysgol ac yn ystod Diwrnodau Digwyddiadau Dysgu mewn lleoliad allanol;
- Pwyslais ar arfer myfyriol sy'n seiliedig ar waith ymchwil drwy ystyried eu haddysgu a'u dysgu proffesiynol eu hunain mewn modd beirniadol;
- Ffurfio cymunedau dysgu proffesiynol a oedd yn darparu cyfleoedd i Athrawon Newydd gymryd rhan mewn trafodaethau diogel, beirniadol
- Byrddau trafod ar-lein sy'n galluogi rhyngweithio rhwng athrawon a'i gilydd a rhwng athrawon a mentoriaid;
- Ymgysylltu â chymorth adnoddau pwrpasol a deunyddiau academiaidd a phroffesiynol eraill yn y Gymraeg a'r Saesneg drwy Rith-Amgylchedd Dysgu;
- Arweiniad a chymorth o ran cadw Dyddlyfr Dysgu Proffesiynol i gofnodi dysgu proffesiynol a galluogi myfyrio beirniadol arno (Jones, Evans a Roles 2018).

Gallai'r enghraifft o gyfuniad dysgu proffesiynol a ddarperir gan y radd Meistr fod wedi rhoi mantais sylweddol i Gymru o ran darpariaeth dysgu proffesiynol genedlaethol gydlynol. Roedd ein cyfweiliad â chyn-Gyfarwyddwr y radd Meistr yn amlygu nifer o agweddau cadarnhaol penodol ar y rhaglen, gan gynnwys y ffordd yr oedd yn helpu i feithrin capasiti ar gyfer cymorth dysgu proffesiynol pellach yng Nghymru a'r cysylltiadau mentora a gafodd eu meithrin, a dywedodd myfyrwyr yn eu hadborth mai hon oedd elfen fwyaf effeithiol y rhaglen. Agwedd arall ar y cyfuniad oedd y ddarpariaeth ar-lein, ond mynegwyd barn gymysg ar hyn:

- Ystyriwyd bod yr elfennau ar-lein yn ymylol yn hytrach na rhan greiddiol o ddysgu proffesiynol.
- Defnyddiwyd amrywiaeth o ddulliau gan gynnwys datblygu grwpiau WhatsApp (gan fyfyrwyr), Hwb, Office 365, Wikkis a blogiau. Fodd bynnag, roedd hi'n anodd pennu beth fyddai'n gweithio. Mae pawb yn gweithio yn eu hamser eu hunain felly pryd mae gweithwyr proffesiynol prysur yn gwneud hyn? Allwch chi ddim gorfodi gweithwyr proffesiynol i ddefnyddio amser personol i wneud y pethau hyn.
- Er bod modd lawrlwytho y deunydd Rhith-amgylchedd Dysgu er mwyn i rywun ei weld pan na fo ar-lein, tanbrisiwyd yr heriau technegol a ddaeth i'r fei drwy ymgorffori'r elfen Rhith-amgylchedd Dysgu /ar-lein.

Ceir barn yn awr:

'the quality of this e-learning provision would be difficult to replicate beyond a dedicated programme...If we were to look at rolling out e-learning programmes nationally this might hit problems with HEIs having different VLEs. Hwb may be the solution but there would be some way to go. Institutional buy-in from different HEIs would be needed. Welsh Government would need to take ownership of any such programme and recruit people into a National

Accreditation Board to step up to this level of engagement for a pan-Wales accredited programme.' (Cyfweliad y Radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol, 2019)

Mae'n bwysig na chollir y profiadau a gafwyd drwy'r radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol os ydym am gyflawni dulliau dilys o ddysgu proffesiynol cyfunol yng Nghymru. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad, mae'r naw sefydliad addysg uwch yng Nghymru yn cydweithio ar achredu dysgu proffesiynol yng Nghymru ac yn ystyried gradd Meistr newydd mewn Addysg i Gymru gyfan, a fyddai'n cael ei chyflwyno drwy ddysgu cyfunol (cyfweliad â Phrifysgol Metropolitan Caerdydd, 2019) ac mae nifer o fentrau cyfochrog wedi dechrau yn edrych ar agweddau ar ddysgu proffesiynol. Bydd hi'n bwysig cyfleu canfyddiadau'r rhain mor glir â phosibl i'r holl randdeiliaid a phartion â diddordeb er mwyn sicrhau dull cydlynol, cyfunol.

Consortia rhanbarthol

Mae swyddogaeth y Consortia Rhanbarthol yn ganolog o ran darparu, monitro a gwerthuso'r cyfleoedd dysgu proffesiynol sydd eu hangen ar ddysgu cyfunol priodol. Mae gan gonsortia strwythurau a staff ar waith i oruchwyllo a chydlynu cymorth dysgu proffesiynol yn eu rhanbarthau. Maent hefyd yn ymwneud â'r rhwydweithio a'r ddarpariaeth drawsranbarthol sy'n hanfodol i sicrhau dull cyson a chydlynol ledled Cymru gyfan. Mae un consortiwm, y darparwyd tystiolaeth ganddi ar gyfer y prosiect hwn, yn gwneud cynnydd rhagorol wrth sefydlu cymorth rhanbarthol ar gyfer gwella ysgolion, gan gynnwys nodi Ysgolion Rhwydwaith Dysgu, cymorth i ddiwygio'r cwricwlwm, darparu dysgu proffesiynol i gefnogi cydweithredu ym maes arweinyddiaeth ac addysgeg ynghyd â gweithio gyda chymheiriaid/rhwedweithio, a chydabod y gweithlu cyfan gan gynnwys cymorth i gynorthwyywyr addysgu a llywodraethwyr (cyfweliad gyda Chyngor y Gweithlu Addysg, 2019)

Ystyrir bod y fenter *Ysgolion fel Sefydliadau Dysgu* yn gydweithredol ac yn drawsranbarthol, gyda dull strategol wedi'i gynllunio ac wedi'i drefnu'n dda (cyfweliad â Chyngor y Gweithlu Addysg 2019). Mae'r broses o nodi Arweinwyr Dysgu Proffesiynol a'r symudiad tuag at Ymholi Proffesiynol Cydweithredol Beirniadol ar gyfer clystyrau o ysgolion wedi bod yn galonogol. Mae'r mentrau yn rhyngweithiol ac wedi'u cysylltu'n agos â'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol a'r safonau newydd. Mae asiantaethau gwahanol hefyd yn cael eu defnyddio gan un consortiwm i ddarparu cymorth dysgu proffesiynol (er enghraifft hyfforddiant arweinyddiaeth). Er mai megis dechrau y mae'r broses o ddarparu dulliau dysgu cyfunol, mae tystiolaeth o werthusiadau yn dangos y gwneir cynnydd da. Yr her yng Nghymru yw i'r holl gonsortia adlewyrchu'r arferion gorau sy'n dod i'r amlwg, ac i bob ysgol mewn consortia fynd ati i geisio cael gafael ar y dulliau amrywiol sydd ar gael a rhannu'r rhain er budd yr holl staff.

Dysgu proffesiynol ar gyfer cynorthwyywyr addysgu a staff cymorth

Mae'n bwysig cofio bod dysgu proffesiynol yn hanfodol i staff cymorth mewn ysgolion yn ogystal ag i athrawon ac arweinwyr ysgolion. Yn 2018 roedd dros 32,662 o weithwyr cymorth wedi'u cofrestru gyda Chyngor Y Gweithlu Addysg ledled Cymru (Cyngor y Gweithlu Addysg, 2018) ac, yn ei ddatganiad Cenhadaeth ein Cenedl, mae Llywodraeth Cymru yn addo 'datblygu safonau ar gyfer staff cymorth a fydd yn eu galluogi i wella eu sgiliau ac ymrwmo i ddysgu proffesiynol ac yn hwyluso llwybrau cliriach i rôl cynorthwyydd addysgu lefel uwch' (Llywodraeth Cymru, 2017). Mae angen ystyried dulliau cyfunol o ran dysgu proffesiynol staff cymorth hefyd er mwyn sicrhau bod y cymorth hwn yn cael yr effaith fwyaf bosibl.

Amlygodd UNSAIN (cyfweliad yn 2019) anghenion dysgu proffesiynol penodol staff cymorth ysgolion a goblygiadau'r anghenion hynny ar gyfer y cyfuniad dysgu proffesiynol. Mae llawer o staff cymorth yn wynebu heriau o ran elwa ar ddysgu proffesiynol ac yn aml ni chânt yr un cyfleoedd ag athrawon (na'r amser y tu allan i'r ystafell ddosbarth) ar gyfer datblygiad proffesiynol. Yn arbennig, nid yw cyfran

sylweddol o staff cymorth wedi gwneud cynnydd yn eu gyrfaedd drwy lwybrau academiaidd traddodiadol. Felly cyfuniad dysgu proffesiynol sy'n rhyngweithiol ac yn gydweithredol, yn hytrach nag yn oddefol ac yn ddamcaniaethol yw'r ffordd fwyaf llwyddiannus yn aml o ymgysylltu â'r grwpiau hyn. Yn draddodiadol, mae UNSAIN wedi annog ei aelodau i gael hyfforddiant ac i ddatblygu eu gyrfaedd drwy amrywiaeth o ddulliau, gan gynnwys dysgu wyneb yn wyneb, mentora a darpariaeth ar-lein.

Mae Cynrychiolwyr Dysgu'r Undebau yn chwarae rhan bwysig o ran hyrwyddo dysgu proffesiynol, gan ganolbwyntio ar anghenion unigolion a'r materion y byddant yn eu hwynebu yn y gweithle (Alexandrou, 2008) a bydd angen i'r rhai sydd â swyddogaethau o'r fath fod yn ymwybodol o gyfleoedd dysgu amrywiol a'u hannog. Ar y cyd â'r Brifysgol Agored yng Nghymru, mae UNSAIN yn darparu amrywiaeth o gyrsiau ar gyfer cynorthwyrwyr addysgu, a gynhelir ar ddydd Sadwrn yng nghanol Caerdydd. Darpariaeth wyneb yn wyneb a rhyngweithiol iawn ydyw ac mae'n ymdrin â phynciau (gan gynnwys llythrennedd, rheoli ymddygiad a sicrhau'r cyrhaeddiad mwyaf posibl) sy'n ganolog i'r cwricwlwm yng Nghymru. Bu i dros 300 o Gynorthwyrwyr Addysgu fynychu'r cyrsiau hyn yn ystod blwyddyn gyntaf eu cynnal, a chafwyd llawer mwy o ddiddordeb na llefydd ar gael (cyfweiliad ag UNSAIN yn 2019). Darperir mathau eraill o gymorth dysgu proffesiynol sydd ar gael drwy UNSAIN a rhai Sefydliadau Addysg Uwch drwy gyfuniad o ddarpariaeth ar-lein, wyneb yn wyneb a mentora, gan gynnwys, cyrsiau ar-lein agored, drwy nodweddion *Open Learn* a *Future Learn* y Brifysgol Agored.

Mynegwyd pryder bod darpariaeth dysgu proffesiynol craidd o'r math hwn yn ystod yr wythnos waith yn anghyson ledled Cymru ac mae'n glod mawr i gymaint o gynorthwyrwyr addysgu eu bod yn barod i aberthu amser ar eu penwythnosau i ddatblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau. Dywed UNSAIN (cyfweiliad yn 2019) fod arwyddion o newid, wrth i ysgolion ddechrau cysylltu â nhw â'r bwriad o gynnal y sesiynau hyfforddi hyn ar ddiwrnodau hyfforddiant mewn swydd (gan gynnig sesiynau hefyd i staff o ysgolion clwstwr cyfagos). Fodd bynnag, mae hyn yn dal yn brin ac mae'r undeb yn dal i bryderu nad yw ei aelodau'n gallu cael hyfforddiant o hyd yn yr un modd â staff proffesiynol cofrestredig eraill.

Y cyfuniad dysgu proffesiynol ar gyfer arolygwyr ysgolion yng Nghymru

Defnyddir dull cyfunol hefyd i hwyluso'r broses o hyfforddi arolygwyr ysgolion sy'n gweithio i Estyn. Mae hyfforddiant cychwynnol i gymheiriaid arolygu⁵ yn hyfforddiant cyfunol ac mae'n cynnwys anfon deunyddiau darllen i ddysgwyr ymlaen llaw cyn cynnal sesiynau hyfforddi manwl wyneb yn wyneb. Mae'r dull 'dysgu gwrthdro' hwn wedi profi'n effeithiol, wrth i werthusiadau ac adborth awgrymu er mai darpariaeth wyneb i wyneb yw'r elfen fwyaf effeithiol o'r cyfuniad, bod cael deunyddiau paratoadol ymlaen llaw yn gymorth i alluogi dealltwriaeth fwy trylwyr (cyfweiliad ag Estyn, 2019). Dilynir yr hyfforddiant gan asesiad. Cynhelir sesiynau hyfforddiant diweddarau rheolaidd hefyd, sy'n amlygu canfyddiadau newydd, arferion sy'n dod i'r amlwg a newidiadau yn y system. Defnyddir dull cydweithredol, rhwydweithiol.

Defnyddir y dull dysgu cyfunol 'gwrthdro' i hyfforddi Arolygwyr Cofrestredig (Arolygwyr Ei Mawrhydi) hefyd. Mae'r hyfforddiant yn ddwys ac mae'n ofynnol i'r sawl sy'n cael yr hyfforddiant fod wedi dysgu cryn dipyn cyn cael sesiwn wyneb yn wyneb diwrnod o hyd. Unwaith y cânt eu penodi, caiff arolygwyr newydd sydd ar eu harolygiad cyntaf eu paru â chydweithiwr profiadol sy'n gweithredu fel asesydd a mentor, a fydd yn barod i ymyrryd hefyd, os bydd unrhyw broblemau. Bydd y profiad hwn yn ddefnyddiol gan y bydd hi'n bwysig i Estyn ystyried yn ddigonol ansawdd yr ymgysylltu â dysgu proffesiynol wrth arolygu ysgolion. Os oes gan arolygwyr ddealltwriaeth dda o sut y gellir ac y dylid cyfuno gwahanol ddulliau a sut y gellir gwneud dysgu proffesiynol yn fwy effeithiol o ran dysgu

⁵ Mae pob tîm arolygu ysgol yn cynnwys Pennaeth neu Ddirprwy Bennaeth presennol, er mwyn sicrhau yr ystyrir safbwynt ymarferydd.

disgyblion, bydd hyn yn parhau i godi proffil a phwysigrwydd sicrhau Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol yng Nghymru.

Ymagweddau Rhyngwladol

Yr Alban

Mae'r diwygio sy'n mynd rhagddo yn yr Alban, sy'n gysylltiedig â gweithredu eu 'Cwricwlwm ar gyfer Rhagoriaeth' yn darparu pwynt cyfair defnyddiol i Gymru, o ran y newid sylweddol yn y dysgu proffesiynol y bydd ei angen i weithredu 'Dyfodol Llwyddiannus'. Mae adroddiad diweddar gan y Sefydliad Materion Cymreig yn tynnu ar ganfyddiadau cymheiriaid yn yr Alban:

'Continuing Professional Development (CPD) was considered by some (of the Scottish interviewees) to be an omission during the early stages of implementation of Curriculum for Excellence. Some stakeholders believed that unless a new curriculum and CPD are developed in unison, teachers will not have adequate support required to deal with the changes. There was recognition that the work happening in Wales around CPD and teacher training is a positive step and is important that it happens alongside the development of the new curriculum' (Begum a Stevens, 2019. tud. 20).

Yn gyffredin â Chymru, mae rhannau helaeth o'r Alban (megis yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd) yn wledig ac anghysbell. Mae hyn wedi cael goblygiadau sylweddol ar y cyfuniad dysgu proffesiynol. Mae Coleg Arweinyddiaeth Addysgol yr Alban, rhan o Education Scotland (asiantaeth gwella addysg genedlaethol yr Alban) yn dweud bod '*feedback from teachers suggests that they are still keen to engage face-to-face in collaborative learning*'. Fodd bynnag, nid oedd cynnig profiadau o'r fath bob amser yn bosibl, yn enwedig ar gyfer cymunedau gwledig ac mewn amgylchiadau pan fo'n anoddach i unigolion gael eu rhyddhau o'r ysgol ar gyfer dysgu proffesiynol: Yn unol â hynny:

'Our provision tends to take a facilitative approach engaging with participants as learners with a range of experiences that they build upon. It's our experience that having a blend of approaches to professional learning at every career stage is helpful.' (Cyfweiliad â Choleg Arweinyddiaeth Addysgol yr Alban).

Gall staff addysgu yn yr Alban hefyd fanteisio ar adnoddau dysgu proffesiynol drwy Gyngor Addysgu Cyffredinol yr Alban (GTCS), gan gynnwys cylchgrawn ar-lein (a gyhoeddir bob dau fis). Mae adnoddau eraill yn cynnwys gweminarau rheolaidd, ac mae meysydd diweddar wedi cynnwys iechyd meddwl a mathemateg. Yn ogystal â bod ar gael i'w gweld yn fyw, caiff gweminarau eu recordio hefyd ac maent yn aros ar y wefan fel adnoddau y gellir troi'n ôl atynt. Yn flaenorol hefyd cynhyrchodd y GTCS gyfres o bodlediadau a oedd yn trafod materion megis y cyfnod prawf, diogelwch ar-lein a materion Pobl Lesbiaidd, Hoyw, Ddeurywiol a Thrawsrywiol, sy'n parhau i fod ar gael drwy'r wefan. Defnyddir cyfrif Twitter y GTCS hefyd i ymgysylltu â rhai ar brawf ynglŷn â materion dysgu proffesiynol. Gall athrawon hefyd weld cylchgronau addysg drwy'r GTCS drwy becyn EBSCO. Fodd bynnag, mae'r cynnig hwn yn canolbwyntio'n bennaf ar y rhai sy'n ymgymryd â rhaglenni astudio ffurfiol, wedi'u hachredu drwy'r GTCS.

Agwedd ddiddorol arall ar y cyfuniad dysgu proffesiynol yn yr Alban yw'r dull cydweithredol o ddysgu yno, a hwylusir drwy 'Gymunedau Dysgu Athrawon' a amlygwyd gan Minty a Priestley (2014):

'It was felt that involvement in Teacher Learning Communities (TLCs) was one such way of engaging teachers, because of the perceived 'non-threatening' format...Teachers on the whole highly valued the opportunity to meet with colleagues and discuss their experiences of and concerns about CfE, mainly because, as an interviewee noted, 'people just don't get the time to think, share ideas and perhaps allay the fears that there are amongst staff'. Encouraging teachers to take ownership by having them develop units of work for example...was also seen as important.' (t. 37)

Roedd athrawon yn yr Alban hefyd yn gwerthfawrogi datblygiad proffesiynol parhaus yn yr ysgol yn fwy, yn canolbwyntio ar weithio gyda chydweithwyr yn yr un adran a chyfnod, a phwyslais ar ddialog cynhyrchiol, cydweithredol â mewnbwn o'r tu allan i lunio syniadau newydd ac arferion newydd. (Minty a Priestly, 2014). Wrth geisio datblygu'r dull cenedlaethol ar gyfer dysgu cyfunol proffesiynol yn yr Alban, mae'r SCEL wedi arwain ymarfer ymgysylltu, i ganfod barn athrawon ar ddysgu proffesiynol da. Canfu'r ymarfer hwn fod athrawon yn ffafrio dysgu proffesiynol a oedd yn eu galluogi i siarad ag athrawon eraill a rhannu eu profiadau dysgu, addysgu ac arwain. Arweiniodd yr ymchwil at adroddiad a oedd yn cynnwys nifer o argymhellion, gan gynnwys dynodi swyddogaeth allweddol i Education Scotland o ran llunio'r diwylliant dysgu proffesiynol, gan ddweud y dylai:

'Provide the policy framework and support to facilitate a fundamental shift in career-long professional learning based on achieving the best balance between teacher-led and system-led approaches.'

Awstralia

Gan fod Awstralia yn gweithredu system wleidyddol ffederal, ceir amrywiadau sylweddol yn y dulliau dysgu proffesiynol mewn rhannau gwahanol o'r wlad. Mae sawl maes ymarfer sy'n berthnasol i'r materion dan sylw y mae gwerth cyfeirio atynt.

Victoria

Mae'n ofynnol i athrawon Gwladwriaeth Victoria wneud o leiaf 20 awr o ddatblygiad proffesiynol bob blwyddyn i fodloni gofynion cofrestru. Wrth wneud hynny, gall cofrestryddion ddewis beth i'w wneud, yng nghyd-destun eu hanghenion eu hunain, anghenion dysgwyr a blaenoriaethau eu hamgylchedd dysgu neu sector.

Mae agwedd nodedig ar ddiwylliant dysgu proffesiynol yn Victoria yn ymwneud â'r cymorth sydd ar gael i athrawon llanw achlysurol. Canfu ymchwil gan bwyllgor seneddol i ddysgu proffesiynol yn 2007 fod angen mwy o gymorth i athrawon llanw achlysurol yn eu datblygiad proffesiynol er mwyn bodloni eu gofynion cofrestru. O ganlyniad i hyn, sefydlwyd rhwydweithiau i athrawon llanw achlysurol gyda chefnogaeth adran addysg a hyfforddiant Victoria. Roedd y rhain yn fodd i athrawon llanw achlysurol rannu gwybodaeth broffesiynol ac ymgymryd â gwaith dysgu proffesiynol perthnasol. Caiff y rhwydweithiau eu cynnal yn wirfoddol ac maent fel arfer yn cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb rheolaidd i rannu syniadau, cymryd rhan mewn trafodaethau a derbyn cyflwyniadau gan ddarparwyr allanol. Er mwyn gwella'r cyfuniad hwn, mae'r rhwydweithiau hefyd yn cyfathrebu drwy wefan a'r cyfryngau cymdeithasol, gan ddarparu cymorth a hwyluso cysylltiadau. Hysbysebir cyfleoedd dysgu proffesiynol sydd ar ddod drwy'r cyfryngau hyn hefyd.

Queensland

Mae hi hefyd yn ofynnol i athrawon yn Queensland wneud o leiaf 20 awr o ddysgu proffesiynol bob blwyddyn i barhau ar y gofrestr ddysgu. Mae'n ofynnol i ymarferwyr ymgymryd ag amrywiaeth o

weithgareddau dysgu proffesiynol a bwriedir i'r dull hwn hwyluso cydbwysedd rhwng y gofynion hyfforddi a nodwyd gan gyflogwyr (ysgolion) a'r rhai a nodwyd gan yr athrawon eu hunain. Defnyddir portffolios digidol (a chaiff templedi eu creu drwy ddefnyddio iTunes U), sy'n cynnwys nodwedd offeryn trafod, sy'n ei gwneud yn bosibl i roi adborth cydamserol. Mae'r corff yn darparu canllawiau ar yr hyn y gellir ei gynnwys fel gweithgaredd datblygiad proffesiynol ac mae hyn yn cynnwys gweminarau, rhwydweithiau ar-lein a grwpiau trafod yn ogystal â chyfleoedd mwy traddodiadol i ymgysylltu, megis mewn cynadleddau.

De Awstralia

Mae Bwrdd Cofrestru Athrawon De Awstralia (TRBSA) wedi gwneud ymchwil sylweddol ym maes datblygiad proffesiynol athrawon a'r cyfuniad dysgu proffesiynol. Fel corff rheoleiddio, mae'n darparu nifer o gyfleoedd wyneb yn wyneb i gynorthwyo athrawon i gyflawni eu gofynion datblygu proffesiynol parhaus ac maent hefyd yn cynnal cynadleddau blynyddol ar amrywiaeth o bynciau addysg amserol.

Dywed TRBSA fod cyflogi athrawon a'u gallu i elwa'n rhwydd ar wahanol fathau o ddysgu proffesiynol yn fwy tebygol o effeithio ar y cyfuniad o ddulliau gweithredu. O'u profiad nhw, nid yw'n ymddangos bod nifer y blynyddoedd o addysgu yn dylanwadu ar y gweithgareddau dysgu proffesiynol y mae athrawon yn eu dewis na'u ffafrio (yng nghyd-destun diwallu'r nifer gofynnol o oriau o ran gofynion dysgu proffesiynol).

'Without doubt face-to-face fills a real need with many teachers because learning is a social construct ...Online learning, such as participation in Massive Open Online Courses) etc., provides an opportunity to engage with others but for many teachers this is not the same as sharing a conversation around a table ' (TRBSA, 2019)

Yn wir, amlygodd yr ymchwil a gynhaliwyd yn 2016 fod athrawon o'r farn mai dysgu wyneb yn wyneb oedd y dull dysgu proffesiynol mwyaf effeithiol (dywedodd 70% fod hyn yn 'effeithiol iawn') o'i gymharu â 21% a oedd o'r farn bod dysgu ar-lein yn 'effeithiol iawn'.

Y cyfuniad dysgu proffesiynol mewn proffesiynau eraill

Yn ogystal ag edrych ar arfer yn y sector addysg yng Nghymru a thu hwnt, fe wnaethom archwilio hefyd ddulliau o ddefnyddio dysgu proffesiynol cyfunol mewn nifer o broffesiynau eraill, a all gynnig gwersi gwerthfawr. Mewn sawl proffesiwn, ceir gofynion ffurfiol i ymgymryd â datblygiad proffesiynol parhaus, naill ai i barhau ar gofrestr neu ddangos 'addasrwydd i arfer galwedigaeth'. Yn gyffredinol, mae gofynion penodol a bennir gan y rheoleiddwyr a chyrff proffesiynol wedi'u seilio ar dystiolaeth, ond yn ddiabynnol ar ffactorau eraill, e.e. datblygiadau technolegol, hygyrchedd/cynwysoldeb a gwerth am arian. Mae'r dulliau a arsylwyd yn amrywio o ryddid llwyr i ddewis gweithgareddau datblygiad proffesiynol, i ddulliau mwy strwythuredig.

Mae'r **Awdurdod Rheoleiddio Cyfreithwyr** (yr SRA), wedi symud yn ddiweddar o ddangos cymhwysedd drwy gyfrwng oriau i un sy'n caniatáu i'r gweithwyr proffesiynol y maent yn eu rheoleiddio gael ymreolaeth llwyr dros eu datblygiad proffesiynol a'u dysgu eu hunain. Mae hyn yn galluogi unigolion i ddewis gweithgareddau dysgu proffesiynol yn seiliedig ar eu hanghenion penodol. Maent hefyd wedi cefnu ar achredu gweithgareddau datblygiad proffesiynol. Mae'r SRA yn nodi i ba raddau y mae hyn yn newid diwylliannol sylfaenol ac mae wedi cydnabod y gellid bod wedi ymdrin yn wahanol ag agweddau penodol ar y newid hwn wrth edrych yn ôl.

Cyhoeddodd yr SRA adroddiad ymchwil o'r enw *Workforce Education and Training Arrangements in Regulated Entities* yn 2014, a edrychai ar y dysgu proffesiynol sydd ar gael i staff cymhwysedig ac eraill

sy'n darparu gwasanaethau cyfreithiol. Roedd y strategaethau addysgu a ddefnyddid yn cynnwys: hyfforddiant allanol, dysgu ar-lein, asesu allbynnau, trafod achosion, dysgu myfyriol, hyfforddiant mewnol, mentora, cysgodi gwaith ac 'ymestyn swyddogaeth'. Cwestiwn pwysig a godwyd gan yr astudiaeth oedd a roddid yr un ystyriaeth i ddulliau hyfforddi 'yn y swydd' (megis cysgodi gwaith, mentora neu drafod achosion) ac a ddylid cofnodi'r rhain i'r un graddau â chymryd rhan mewn hyfforddiant allanol. Soniodd yr adroddiad yn arbennig fod rhai o'r strategaethau dysgu, addysg a hyfforddiant sy'n llai hysbys ymysg y rhai yr ystyrir eu bod fwyaf effeithiol ar gyfer rhai graddau o staff (IFF a Sherr, 2014).

Mae ymchwil yr SRA hefyd wedi ystyried arwyddocâd elfennau 'yn y swydd' o ddysgu proffesiynol yng nghyd-destun y bwriad yn y proffesiwn cyfreithiol i symud tuag at ddysgu, addysg a hyfforddiant sy'n canolbwyntio'n fwy ar ganlyniadau, ac mae'n nodi, er mwyn cyflawni hyn:

'will require a considerable change of approach among some entities, as systems for determining the impact of learning, education and training or prompting individuals to reflect on its outcomes are relatively uncommon' (IFF a Sherr 2014).

Daeth myfyrion ar ddysgu yn elfen allweddol o ofynion dysgu proffesiynol sawl corff rheoleiddio, ond daw hyn hefyd â heriau yn ei sgil. Nid oes gan bob gweithiwr proffesiynol wybodaeth na phrofiad o weithio yn y modd hwn, ac efallai y bydd angen cymorth ar rai. Cynigiodd **Y Cyngor Fferyllol Cyffredinol**, er enghraifft, fframwaith newydd ar gyfer gweithwyr fferyllol proffesiynol yn 2017, ac ymgynghorodd ar eu dull newydd. Roedd eu dadansoddiad o'r ymatebion (Y Cyngor Fferyllol Cyffredinol, 2017) yn amlygu rhai pryderon am ymarfer myfyriol yn arbennig ar gyfer dau grŵp o gofrestryddion: technegwyr fferyllfa, a fferyllwyr sy'n tynnu at ddiwedd eu gyrfaedd a all gael trafferth i addasu.

Mae gan **Y Sefydliad Tirmonaeth (yr IOG)** adnodd ar-lein (Moodle) sy'n cynnal ei holl gymwysterau datblygiad proffesiynol a'i gyrsiau dysgu cyfunol. Cyfeiriodd yr IOG at natur ymarferol llawer o'r sgiliau y mae angen i'w weithwyr proffesiynol eu dysgu, gan ddweud bod hyn yn gwneud dangosiadau/fideos yn fwy addas yn hytrach nag esboniadau testun. Mae dysgwyr sy'n ffilmio eu gweithgareddau ymarferol ac yna'n eu trafod gyda thiwtor o fudd hefyd. Eu profiad nhw yw bod cwestiynau rhyngweithiol ac adborth ar unwaith o gwestiynau ar Moodle yn effeithiol gan fod y rhain yn helpu i atgyfnerthu'r hyn a ddysgwyd:

'Learning theory online (the theory is covered first followed by a practical session) which is then combined with practical elements in a physical session helps learners to engage more and answer queries they may have built up, in face to face situation' (cyfweiliad â'r IOG, 2019).

Mae'r **Cyngor Optegol Cyffredinol** yn gweithredu system bwyntiau o ran addysg a hyfforddiant, ond mae wedi gosod terfyn ar nifer y pwyntiau y gellir eu hennill o elfennau datblygiad proffesiynol parhaus nad ydynt yn rhyngweithiol. Roedd hyn o ganlyniad i ymchwil a gynhaliwyd ganddynt yn 2010 a ganfu risgiau penodol yn ymwneud â'r rhai sy'n cwblhau cyfran fawr o'u gofyniad DPP drwy ddysgu o bell yn seiliedig ar destun. Mae dulliau newydd o gyflawni gofynion DPP wedi'u seilio ar annog mwy o ryngweithio â chydweithwyr i atal arwahanrwydd proffesiynol. Yn unol â hynny, rhaid cwblhau o leiaf hanner y gweithgareddau datblygu mewn cyd-destun rhyngweithiol. Mae'r rheoleiddiwr hefyd wedi ymgynghori ar eu cynllun ymhellach (2018) ac yn sgil hyn canfuwyd sawl maes i'w wella:

- dylai'r cynllun fod ar gael yn haws, gyda mwy o gyfleoedd dysgu lleol, ar-lein neu am ddim;
- gellid gwneud mwy i hyrwyddo a galluogi diwylliant o ddysgu gydol oes; a
- dylai cofrestryddion gael mwy o reolaeth dros eu dysgu a'u datblygiad eu hunain, ond mae angen cael y cydbwysedd cywir rhwng anghenion dysgu ymreolaethol a gorfodol i atal colli sgiliau.

6. TRAFOD

Cydweddu'r cyfuniad dysgu proffesiynol ag amcanion y genhadaeth genedlaethol

Wrth i ni gyflwyno Dull Cenedlaethol newydd ar gyfer Dysgu Proffesiynol yng Nghymru, mae'n bwysig sicrhau cysondeb strategol â gweledigaeth ehangach Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg yng Nghymru. Yn 'Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl. Cynllun gweithredu 2017-21', mae'r dyhead am ddysgu proffesiynol yn glir:

'Ni all system addysg fod yn well na safon ei hathrawon, ac ni ellir cyflwyno ein cwricwlwm newydd heb broffesiwn addysgu uchelgeisiol a gefnogir yn dda. Mae gan y systemau addysg sy'n perfformio orau yn y byd addysgwyr a staff cymorth egnïol a brwdfrydig sydd wedi ymrwymo i ddysgu parhaus. Byddwn yn cefnogi athrawon yng Nghymru i fod yn ddysgwyr proffesiynol gydol oes sy'n myfyrio ar eu hymarfer eu hunain a'i wella er mwyn cymell ac ysbrydoli'r plant a'r bobl ifanc yn eu gofal.' (Llywodraeth Cymru, 2017. tud. 25).

Mae cydnabod anghenion dysgwyr unigol yn ganolog i'r dull newydd hwn o weithredu. Yn wir, un o'r egwyddorion mwyaf cyffredin a fynegwyd gan y rhanddeiliaid a gyfwelwyd yn ystod yr ymchwiliad oedd na ellir cael un ateb sy'n addas i bawb o ran llunio'r cyfuniad dysgu proffesiynol (cyfweiliadau â'r Undeb Addysg Cenedlaethol, Glyndŵr, Estyn a'r Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth). Bydd gan weithwyr proffesiynol ran allweddol felly wrth benderfynu beth y byddant yn ei ddysgu ac wrth sicrhau ei fod yn berthnasol i'w hymarfer eu hunain. Bydd ganddynt fwy o ryddid hefyd wrth benderfynu sut y byddant yn dysgu, gan helpu i gynllunio cyfuniad dysgu proffesiynol sydd wedi'i deilwra i'w hanghenion personol, ffyrdd o fyw a'r dulliau dysgu sydd orau ganddynt. Fodd bynnag, er y croesewir y newid i fodel sy'n adlewyrchu anghenion dysgwyr unigol yn well ac sy'n hyrwyddo ymholi annibynnol, bydd fframwaith cenedlaethol cydlynol a chyson yn hanfodol hefyd i sicrhau y parheir i weithredu safonau proffesiynol y cytunwyd arnynt.

Creu diwylliant dysgu proffesiynol cryf (ond hyblyg)

Mae sefydlu diwylliant dysgu proffesiynol bywiog a sicrhau bod digon o adnoddau ar gael i hwyluso hynny yn hanfodol er mwyn gwireddu gweledigaeth uchelgeisiol Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg yng Nghymru a nodir yn y genhadaeth genedlaethol. Nododd y Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth fod ambell enghraifft o arfer da ac arloesedd ar hyn o bryd mewn cysylltiad â'r cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru ond maent yn rhybuddio bod sicrhau cysondeb mewn sefydliad, sector neu genedl yn heriol (cyfweiliad â'r Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth yn 2019). Bydd angen ymrwymiad cryf gan rhanddeiliaid ar bob lefel o'r system addysg er mwyn sicrhau y gall cofrestrwyddion o bob rhan o Gymru gael y cyfleoedd datblygiad proffesiynol sydd eu hangen arnynt, mewn ffordd sy'n addas i'w hanghenion. Mae'n anochel y bydd gan Lywodraeth Cymru swyddogaeth arweiniol allweddol o ran sefydlu a hyrwyddo'r diwylliant dysgu proffesiynol hwn ledled Cymru. Dylai hyn gynnwys ymrwymiad parhaus i gyfeirio digon o adnoddau i'r broses o ariannu a hyrwyddo cyfleoedd dysgu proffesiynol. Bydd ymagwedd genedlaethol gydlynol hefyd yn sicrhau cysondeb o ran ansawdd y ddarpariaeth. I ryw raddau bydd angen cysondeb hefyd o ran y cynnwys a ddarperir ledled y wlad.

Dylai arweiniad cryf gan Lywodraeth Cymru i greu dull cydlynol a chenedlaethol o ddysgu proffesiynol, dreiddio yn ei dro i rhanddeiliaid is-genedlaethol a rhanbarthol, gan gynnwys y sefydliadau addysg uwch, consortia rhanbarthol, yr Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol ac awdurdodau lleol, a fydd yn chwarae rhan hanfodol mewn sicrhau bod y seilwaith ar waith a fydd yn caniatáu i'r diwylliant dysgu proffesiynol ffynnu. Mae gan brifysgolion ran bwysig hefyd i sicrhau

ansawdd, drwy achredu dysgu proffesiynol a chreu a datblygu rhaglenni sy'n ymgorffori dysgu cyfunol ac ymchwil proffesiynol.

Bydd angen i ysgolion unigol a chlystyrau ysgolion ledled y wlad ymgorffori'r dull cenedlaethol yn llawn a sicrhau y rhoddir amser ac adnoddau iddo, drwy ganiatáu i aelodau staff unigol ymgysylltu â'r cyfuniad dysgu proffesiynol priodol ar gyfer eu hamgylchiadau penodol. Mae gan ysgolion Arloesi ac ysgolion Arwain ran arbennig hefyd o fewn a thu hwnt i'w clystyrau wrth hyrwyddo a rhannu'r arferion dysgu proffesiynol gorau. Mae Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn dadlau bod creu'r math hwn o ddiwylliant dysgu proffesiynol yn parhau i fod yn broblem mewn rhai mannau, gan ddweud bod yn rhaid i bob un ehangu gorwelion ac na wŷr eto sut i gymell yr ysgolion hynny sy'n ei chael yn anodd gwneud hyn (cyfweiliad â Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn 2019). Mae hyn yn amlwg yn her ledled Cymru os ydym am sicrhau cydlynid a chynaliadwyedd. Nododd Estyn hefyd bwysigrwydd creu'r diwylliant a'r amodau cywir mewn ysgolion o ran dysgu proffesiynol. Yn eu cais diweddar am dystiolaeth i Ymchwiliad y Pwyllgor Plant, Pobl ifanc ac Addysg i Addysg a Dysgu Proffesiynol Athrawon, dywedodd:

'In the very few schools where leadership and teaching are excellent, leaders develop a strong culture of professional learning, with systematic planning for and evaluation of professional learning activities' (Estyn, 2017)

Mewn ysgolion, swyddogaeth allweddol i benaethiaid ac uwch reolwyr fydd gosod naws y diwylliant dysgu a mynd ati i'w hyrwyddo ac addasu'r cyfuniad dysgu proffesiynol i weddu i anghenion eu staff. Yn ogystal â sicrhau bod gan athrawon (ni wnaeth pa mor brofiadol) a staff cymorth ddigon o amser i ymgymryd â gwahanol fathau o ddysgu proffesiynol, bydd timau arwain hefyd yn mynd ati'n rhagweithiol i sicrhau bod y ddarpariaeth briodol ar waith ac y caiff cyfleoedd perthnasol eu hyrwyddo i staff. Mae gan arweinwyr swyddogaeth bwysig hefyd wrth fonitro effeithiolrwydd dysgu proffesiynol a helpu cydweithwyr i nodi cyfleoedd addas i ddatblygu eu galluoedd a gwneud cynnydd yn eu gyrfaedd.

Os sicrheir amgylchedd cefnogol o'r fath yna gall aelodau staff unigol chwarae rhan ragweithiol yn y gwaith o gyfarwyddo eu cyfuniad dysgu proffesiynol eu hunain; dewis dilyn y cyfleoedd dysgu sy'n gweddu orau i anghenion eu gyrfaedd a'r gofynion penodol sy'n deillio o'u profiadau eu hunain yn yr ystafell ddosbarth. Mae Gibson a Brooks (2012) yn tynnu sylw at y graddau y mae hyn yn cynrychioli newid sylweddol mewn diwylliant dysgu proffesiynol:

'... while a set course menu may have sufficed in the past, in a digital age an 'a la carte' menu, offering both face-to-face and online learning opportunities from a variety of sources, has the potential to meet the needs of teachers and ultimately support enhanced student learning' (t. 19)

Mae'r broses o gyflwyno Hwb wedi cymryd amser ond mae'n bosibl ei bod yn enghraifft gadarnhaol o sut y gall dull cydgysylltiedig, aml-haenog o drawsnewid dysgu proffesiynol yng Nghymru sicrhau canlyniadau. Er bod Llywodraeth Cymru wedi arwain y mentrau, bu gan y consortia rhanbarthol ran allweddol yn y gwaith o hyrwyddo'r defnydd o'r offeryn. At hynny, oherwydd bod myfyrwyr ar y cwrs addysg gychwynnol athrawon yn gallu defnyddio Hwb erbyn hyn, mae gan brifysgolion ran i'w chwarae mewn helpu'r genhedlaeth nesaf o athrawon i ddeall galluoedd a swyddogaeth y system – fel offeryn dysgu proffesiynol ac addysgu. Dylai hyn sicrhau eu bod yn gwbl barod i ddefnyddio'r system o'u diwrnod cyntaf yn dysgu. Fodd bynnag, caiff y ffordd y maent yn defnyddio'r offeryn ei bennu i raddau helaeth gan yr ysgolion y maent yn gweithio ynddynt a'u dewisiadau unigol eu hunain.

Heriau penodol ar gyfer y cyfuniad dysgu proffesiynol yng Nghymru

Daearyddiaeth a'r gallu i gael gafael ar y ddarpariaeth

Mae Cymru yn amrywiol o ran daearyddiaeth, demograffeg a diwylliant. Er bod llawer o'r boblogaeth wedi'i lleoli mewn ardaloedd diwydiannol yn y de, yn enwedig yng Nghaerdydd, Abertawe, Casnewydd a'r Cymoedd, mae cyfran fawr o'r boblogaeth yn byw mewn aneddiadau llai, mwy anghysbell. Yn ôl Cynllun Datblygu Gwledig Cymru, 2007 i 2013, mor ddiweddar â 2005 roedd bron i 20% o'r boblogaeth yn byw mewn pentrefi o lai na 1,500 o bobl o'i gymharu â 10% yn Lloegr. Ar yr un pryd, dim ond 26% o boblogaeth Cymru oedd yn byw mewn ardaloedd trefol gyda phoblogaeth o dros 100,000 o'i gymharu â bron i 40% o boblogaeth Lloegr. At hynny, roedd 15% o boblogaeth Cymru'n byw yn yr ardaloedd gwledig lleiaf poblog o'i gymharu â ffigur cyfatebol o 1.5% yn Lloegr (Llywodraeth Cymru, 2005).

Mae natur ddwyieithog cymdeithas Cymru a dosbarthiad anghyfartal siaradwyr Cymraeg ledled Cymru hefyd yn her bwysig o ran darparu dysgu proffesiynol ac elwa ar y ddarpariaeth honno. Yn ôl Cyfrifiad 2011, roedd 19% o boblogaeth Cymru dros dair oed yn gallu siarad Cymraeg (562,016 o bobl). Yng Ngwynedd oedd y crynodiad uchaf o siaradwyr Cymraeg, lle dywedodd 56% o breswylwyr tair oed neu hŷn eu bod yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg. Y ffigur cyfatebol ym Mlaenau Gwent, yr ardal awdurdod unedol â'r ganran isaf o bobl a allai siarad Cymraeg, oedd 7.8% (Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2012).

Mae'r gofyniad i sicrhau bod cofrestryddion o bob rhan o Gymru, gan gynnwys ardaloedd gwledig anghysbell, yn cael yr un cyfle i ymgymryd â dysgu proffesiynol yn y ddwy iaith genedlaethol, yn cyflwyno her benodol. Fodd bynnag, mae twf technolegau newydd a gwelliannau i gysylltedd yn cynnig cyfleoedd i wireddu'r nod hwn, drwy ehangu'r gweithgareddau dysgu proffesiynol sydd ar gael ar-lein ac amrywiaeth y gweithgareddau hynny. Gallai hyn gynnwys mwy o amrywiaeth a gwell ansawdd cyfleoedd i ddysgu a chydweithredu ar-lein, gan gynnwys elfennau wyneb yn wyneb y gellir eu darparu a manteisio arnynt yn rhithwir ac o bell. Gallai cyfryngau sy'n hwyluso mwy o rannu deunyddiau a chyfleoedd i gydweithio trwy fforymau, byrddau negeseuon a chyfryngau cymdeithasol hefyd fod yn arbennig o fuddiol i'r rhai sy'n byw mewn ardaloedd mwy gwledig ac anghysbell ac wrth ganiatáu i gofrestryddion Cymraeg eu hiaith rannu eu profiadau a chydweithio trwy gyfrwng y Gymraeg.

Goblygiadau cyfnod gyrfa

Ceir cryn amwysedd ynghylch a oes gan y dull cyfunol o ddysgu proffesiynol oblygiadau penodol i unigolion mewn gwahanol grwpiau oedran neu wahanol gyfnodau o'u gyrfaedd yn y proffesiwn addysg yng Nghymru. Dangosodd ymchwil diweddar gan Ofcom (2019) fod tuedd i bobl iau, fwy addysgedig, ddefnyddio'r rhyngwrdd i ymgymryd ag ystod ehangach o weithgareddau (gan gynnwys dysgu a chymorth astudio) na'r rhai sy'n hŷn ac sydd â llai o addysg. Fodd bynnag, mae'n llai sicr bod y patrwm hwn yn wir yn y proffesiwn addysg. Yn wir, mae ystrydebau ynghylch a yw grwpiau penodol o staff yn debygol o fod yn fwy cyndyn o ymgysylltu â thechnoleg nag eraill, gan gynnwys y syniad o raniad rhwng 'brodorion digidol' a 'mewnfudwyr digidol', yn ddi-fudd (Bayne a Ross, 2011). Mae ein harolwg ein hunain, er bod maint y sampl yn fach iawn (176 o ymatebwyr) hefyd yn nodi nad oes llawer o wahaniaeth mewn cymhwysedd TGCh rhwng staff â mwy o brofiad a'r rhai llai profiadol. Mae'r canlyniadau'n dangos, ymhlith staff â llai na phum mlynedd o brofiad, fod 20% yn disgrifio eu hunain yn hyderus iawn wrth ddefnyddio TGCh yn eu dysgu proffesiynol eu hunain, 60% yn weddol hyderus ac 20% ddim yn hyderus iawn. Mae'r ffigurau ar gyfer staff sydd â dros 10+ mlynedd o brofiad yn debyg: 21% yn hyderus iawn; 62% yn weddol hyderus a 17% ddim yn hyderus iawn. Yn ddiddorol, fodd bynnag, roedd gwahanu gweithwyr cymorth dysgu oddi wrth athrawon yn dangos, o blith gweithwyr cymorth dysgu â llai na phum mlynedd o brofiad, ni ddywedodd neb eu bod yn hyderus iawn. Hefyd,

roedd pawb yn y categori hwnnw a ddisgrifiodd eu hunain yn 'ddim yn hyderus iawn' yn weithwyr cymorth dysgu. Ar y llaw arall, ymhlith y staff mwy profiadol, nid oedd hi'n ymddangos bod bwlch mor sylweddol rhwng hyder yr athrawon â'r cynorthwywyr addysgu (Holiadur Cyngor y Gweithlu Addysg 2019).

Er bod prinder ymchwil ar ddysgu cyfunol effeithiol sy'n benodol i gyfnod gyrfa yn y proffesiwn addysgu, mae rhywfaint o dystiolaeth i awgrymu y gall elfennau penodol mewn rhaglen dysgu cyfunol fod yn fwy effeithiol gan ddibynnu ar lefel yr astudio. Roedd tuedd i fyfyrwyr graddau bagloriaeth, er enghraifft, ystyried bod profion hunanasesu yn fwy defnyddiol o'u cymharu â'r rhai oedd yn dilyn graddau meistr (Langa, 2016). I athrawon ac arweinwyr ysgol, mae cydbwysedd rhwng dysgu gorfodol a hunan-gyfeiriedig yn bwysig (Netolicky, 2016). Canfu Acree et al (2017) fod dysgu cyfunol yn ffordd effeithiol o ddarparu hyfforddiant i benaethiaid. Mae'r hyblygrwydd a'r effeithlonrwydd yn amhrisiadwy i benaethiaid prysur, ac mae profi dysgu cyfunol yn uniongyrchol yn rhoi profiad a dealltwriaeth gyfoethocach o'r hyn sy'n angenrheidiol wrth drosglwyddo i ddysgu cyfunol.

Canfu Simonds a Brock (2014) fod myfyrwyr hŷn yn fwy parod i dderbyn mathau anghydamserol o ddysgu megis darlithoedd fideo a recordiwyd ymlaen llaw o'u cymharu â myfyrwyr iau a oedd yn gwerthfawrogi'r gallu i ddysgu'n rhyngweithiol fel sgysiau byw a gwaith grŵp. Fodd bynnag, ceir hefyd sawl enghraifft o bobl yng nghyfnodau diweddarach eu gyrfa oedd yn ymgorffori'r technolegau newydd ac yn arwain ar eu defnydd, a bod pobl iau sydd hefyd yn dymuno gweithio mewn ffyrdd mwy analog, er eu bod yn gwbl gyfforddus yn defnyddio technoleg i ymgysylltu â'r cyfryngau cymdeithasol. O'r herwydd, mae gan bob gweithiwr proffesiynol ei broffil amrywiol ei hun o ran sgiliau digidol (y Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth, 2019).

Mae llawer o'r dystiolaeth sy'n ymwneud â dysgu cyfunol effeithiol ar gyfer gweithwyr addysg proffesiynol yn canolbwyntio ar brofiadau'r rhai sy'n hyfforddi i fod yn athrawon ac athrawon sydd newydd gymhwyso. Mae hyn yn adlewyrchu'r gwirionedd presennol lle mae tuedd i amrywiaeth ehangach o gyfleoedd datblygu proffesiynol fod ar gael i unigolion yn y grwpiau hyn. Fodd bynnag, mae dysgu proffesiynol yn broses barhaus drwy gydol gyrfa gweithiwr proffesiynol. Fel y cyfryw, mae'n rhaid i'r cyfuniad dysgu proffesiynol fod yn hyblyg ac yn briodol i anghenion gweithwyr proffesiynol o bob oedran, ar bob cam o'u gyrfa oedd ac mewn swyddi o bob gradd.

Hygyrchedd ar gyfer gwahanol grwpiau staff

Mae angen darparu cyfleoedd dysgu proffesiynol yn deg ac mewn modd sy'n cynnwys yr holl athrawon a staff cymorth ysgolion. Fodd bynnag, fel y nodwyd yn gynharach, gall fod yn anodd yn aml i rai grwpiau o staff fanteisio ar ddysgu proffesiynol. Mae'r rhain yn cynnwys cynorthwywyr addysgu a grwpiau penodol o athrawon, gan gynnwys athrawon cyflenwi a'r rhai sydd i ffwrdd o'r gweithle oherwydd salwch neu o ganlyniad i fod yn rhieni. Mae staff yn y grwpiau hyn yn aml yn bodoli ar gyrion y ddarpariaeth bresennol, ac yn aml ni chaiff staff cyflenwi eu gwahodd i gymryd rhan mewn sesiynau ffurfiol gan yr ysgolion lle maent yn addysgu, neu'n cael eu cyflogi'n benodol i gyflenwi ar gyfer staff parhaol, i'w galluogi i gymryd rhan mewn dysgu proffesiynol.

Mae'r gweithlu cyflenwi yn ffurfio cyfran sylweddol o'r gweithlu cofrestredig ac yn chwarae rhan hanfodol yn y system addysg yng Nghymru. Fodd bynnag, mae cyfleoedd dysgu proffesiynol ar gyfer y gweithlu cyflenwi yn dameidiog. Roedd tystiolaeth o Arolwg Cenedlaethol y Gweithlu Addysg (Cyngor y Gweithlu Addysg, 2017) yn tynnu sylw at y ffaith nad oedd bron i 34% o athrawon cyflenwi a ymatebodd wedi cymryd rhan mewn unrhyw ddatblygiad proffesiynol yn ystod y 12 mis blaenorol. Dangosodd yr arolwg hefyd eu bod wedi ymwneud ag ystod fwy cyfyng o weithgareddau datblygiad

proffesiynol na staff nad oeddent yn staff cyflenwi. Mae tystiolaeth wedi dangos mewn awdurdodaethau a phroffesiynau eraill lle mae gofyniad datblygiad proffesiynol parhaus penodol yn gysylltiedig â chofrestru, bod disgwyliad o hyd bod y rhai mewn swyddogaethau cyflenwi yn bodloni'r un gofynion â'r rhai mewn swyddi parhaol (e.e. Coleg Athrawon Queensland).

Mae dysgu ar-lein yn cynnig cyfle sylweddol i ailennyn diddordeb rhannau o'r gweithlu, megis staff cyflenwi, sydd ar hyn o bryd yn ei chael yn anodd elwa ar ddysgu proffesiynol. Gall elfennau o'r cyfuniad dysgu proffesiynol ei gwneud yn haws i bobl ag anableddau gael hyfforddiant hefyd (gan gynnwys anableddau corfforol, dyslecsia ac ADHD).

Technoleg: caledwedd, sgiliau a chysylltedd

Buddsoddwyd yn sylweddol eisoes mewn seilwaith ac elfennau i hwyluso'r gwaith o ddarparu dysgu proffesiynol cyfunol i staff mewn ysgolion ledled Cymru. Mae hyn yn cynnwys datblygu Hwb, cyflwyno'r Pasbort Dysgu Proffesiynol a buddsoddi mewn seilwaith band eang. Mae'r elfennau hyn yn gonglfeini pwysig ar gyfer cyflwyno'r dull dysgu proffesiynol cyfunol y dymunwn ei weld, gan gynnig dull gweithredu ar gyfer Cymru gyfan sy'n gallu hwyluso dysgu cyfunol a ddarperir gan ddarparwyr lleol. Fodd bynnag, er mwyn hwyluso cyfuniad dysgu proffesiynol sy'n ymgorffori amryw o ddulliau y gellir eu teilwra ac sy'n parhau ar flaen y gad o ran darpariaeth, bydd angen buddsoddiad sylweddol pellach mewn caledwedd, meddalwedd a rhwydweithiau. Yn yr un modd, bydd yn bwysig buddsoddi mewn sgiliau, o ran sicrhau bod cofrestryddion yn gyfforddus yn manteisio ar ddysgu proffesiynol drwy ddefnyddio technoleg a gwneud yn siŵr bod y rhai a fydd yn allweddol i reoli'r seilwaith (staff TG ysgolion, rheolwyr rhwydwaith ac ati) yn gallu gwneud hynny.

Fel y dadleua'r Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth, nid yw technoleg byth yn ateb oni bai ei bod yn datrys problem (cyfweiliad â'r Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth, 2019). Fodd bynnag, er na all ac na ddylai technoleg gefnogi pob agwedd ar y cyfuniad dysgu, mae cyfleoedd i wella'r rhan fwyaf o fathau o ddysgu. Y swyddogaethau mwyaf arwyddocaol ar gyfer technoleg yw hyrwyddo cyfleoedd dysgu a hwyluso mwy o ymgysylltu a rhyngweithio o fewn dysgu proffesiynol.

O ran seilwaith digidol, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi buddsoddi £45 miliwn (cyfweiliad Hwb) i ehangu 'band eang cyflym iawn' i ysgolion ac, ym mis Gorffennaf 2019, cafodd yr ysgol olaf a oedd yn weddill yng Nghymru ei chysylltu â'r rhwydwaith. Fodd bynnag, nid yw llawer o ysgolion yn gallu manteisio'n llawn ar y broses uwchraddio band eang ar hyn o bryd oherwydd materion yn ymwneud â rhwydweithiau mewnol. Mae buddsoddiad pellach yn digwydd erbyn hyn mewn meysydd megis uwchraddio cabinetau rhwydwaith a dileu cyfyngiadau cyfradd o lwybrwyr mewn ysgolion, a ddylai helpu i sicrhau bod pob un o'r ysgolion hyn yn gallu elwa'n llawn ar gysylltedd cyflym iawn (Adolygiad ISP 2018). Gall diffyg mynediad i'r rhyngwrwyd, neu gysylltedd gwael oherwydd cyflymder lled band gwael hefyd rwystro pobl rhag gallu manteisio ar ddysgu proffesiynol ar-lein o'u cartrefi. Ym mis Ionawr 2019, roedd gan 95% o eiddo ledled Cymru fynediad at fand eang cyflym iawn ac mae BT Openreach yn parhau i weithio ar wella'r rhwydwaith.

Mae hefyd yn bwysig nodi nad yw newidiadau technolegol yn dangos unrhyw arwydd o arafu. Nid oes modd gwybod beth fydd goblygiadau hyn ar gyfer dysgu proffesiynol cyfunol, ond mae'r effeithiau'n debyg o fod yn bellgyrhaeddol. Ymhlith y technolegau newydd sy'n datblygu'n gyflym heddiw mae'r rhai sy'n gysylltiedig â'r '4^{ydd} Chwyldro Diwydiannol' (awtomeiddio, deallusrwydd artiffisial, roboteg ac ati) sy'n debygol o gael effaith radical ar y gweithlu a natur dysgu proffesiynol. Mae Alvarez (2018) yn nodi'r cyfleoedd ar gyfer defnyddio rhith-wirionedd i wella sgiliau 'ôl-ymyrraeth' ac i wneud hynny'n fwy effeithiol na dulliau darparu eraill. Mewn mannau eraill, mae Crowe et al (2017) yn tynnu sylw at

swyddogaeth bwysig dylunwyr cyfarwyddiadol yn newid safbwyntiau addysgwyr am bosibiliadau deallusrwydd estynedig. Bydd angen felly i'r rhai sy'n ymwneud â chaffael a chyflwyno dysgu proffesiynol yng Nghymru, ar bob lefel, barhau i fod yn ymwybodol o dueddiadau cyfoes a'r arferion gorau er mwyn sicrhau bod pob gweithiwr proffesiynol yn parhau i elwa ar y cyfuniad dysgu mwyaf effeithiol sydd ar gael.

Cynaliadwyedd

Mae cyfres arall o faterion wrth sefydlu'r Dull Cenedlaethol Newydd ar gyfer Dysgu Proffesiynol yn ymwneud â'r angen i'r cyfuniad dysgu proffesiynol fod yn gynaliadwy. Bydd sefydlu diwylliant dysgu proffesiynol cadarn, gyda rhanddeiliaid ar bob lefel o'r system addysg yng Nghymru yn cyfrannu, yn elfen fawr o hyn o ran creu meddylfryd parhaus sy'n gallu gwrthsefyll newidiadau gwleidyddol a sefydliadol posibl.

Bydd angen i'r dull dysgu cyfunol fod yn gynaliadwy hefyd yn yr ystyr ymarferol o wneud yn siŵr bod sefydlu untro a buddsoddiad rheolaidd mewn meddalwedd, caledwedd a seilwaith yn cael ei wneud mewn ffordd sy'n hwyluso adnewyddu ac ailddatblygu orau. Yn ogystal â sicrhau bod atebion yn berthnasol i anghenion cofrestriddion yng Nghymru, bydd angen iddynt hefyd fod yn hyblyg ac yn addasadwy. Felly, rhaid i gostau parhaus posibl, sy'n ymwneud â chynnal a chadw ac uwchraddio, gael eu hystyried yn llawn wrth wneud penderfyniadau caffael. Mae Hwb+ yn darparu astudiaeth achos ddiddorol o system bwrpasol a oedd yn gofyn am gostau sefydlu sylweddol ond a ddaeth yn ddarfodedig mewn byr iawn o dro. Byddai angen buddsoddiad sylweddol parhaus er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i fod yn addas i'r diben, ac mae'r bartneriaeth â Google a Microsoft, sydd wedi disodli Hwb+, efallai yn cynrychioli model mwy cynaliadwy.

Mae Voogt et al (2016) yn pwysleisio pwysigrwydd arweinyddiaeth gref yn y broses ddylunio a chaffael a'r angen am gymorth arbenigol:

'Our study demonstrated that teams need external support to enhance the curriculum design process and deliver quality products. Four forms of support were identified: organisational support, process support, expert support, and technical support. We confirmed the influential role of the leadership in promoting the design process, its outcomes, and the success of sustainability of the outcomes of the collaborative curriculum design process.' (Voogt et al, 2016)

Yn yr un cyd-destun, mae hefyd yn bwysig arfer diwydrwydd dyladwy gofalus i asesu addasrwydd sefydliadau a allai o bosibl ddod yn bartneriaid strategol wrth gynnig cyfleoedd dysgu cyfunol neu fod yn gyfrwng i eraill eu darparu. Mae'n amlwg bod manteision yn deillio o arbedion maint a buddsoddiadau 'anadferadwy' ond yn yr un modd, bydd angen i unrhyw sefydliad partner gael yr hyblygrwydd i ddiwallu anghenion penodol Cymru gan gynnwys y gallu i gynnig cyfleoedd dysgu proffesiynol drwy gyfrwng y Gymraeg, yn ogystal â'r gallu i ddarparu'r atebion technolegol gofynnol a darparu hyfforddiant a chefnogaeth addas ar gyfer eu gweithredu.

7. CASGLIADAU AC ARGYMHELLION

Mae cyflwyno Cwricwlwm i Gymru 2022 yn nodi adeg bwysig yng nghenhadaeth genedlaethol Llywodraeth Cymru i godi safonau a lleihau'r bwlch cyrhaeddiad yn ein system addysg. Bydd y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol yn elfen allweddol o hyn ac yn sail i gyflwyno'r cwricwlwm newydd yn llwyddiannus. Felly mae ei ddatblygiad yn gyfle cyffrous i fabwysiadu dull newydd o ymdrin â'r cyfuniad dysgu proffesiynol, sy'n grymuso ymarferwyr ac yn helpu pob aelod o'r gweithlu i ddatblygu sgiliau newydd a gwneud cynnydd yn eu gyrfaedd. Mae datblygu'r Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol yn gyfle unigryw felly i'r sector addysg yng Nghymru.

Mae'r adroddiad hwn wedi archwilio ymchwil academiaidd a phroffesiynol ar ddulliau cyfunol o ddysgu proffesiynol, yn ogystal ag ystyried meysydd o arfer gorau o wledydd a phroffesiynau eraill. Yng Nghymru, cafwyd darlun cymharol galonogol, wrth i lawer o athrawon a staff cymorth ysgol eisoes ymwneud ag amrywiaeth o weithgareddau dysgu proffesiynol sy'n cynnwys mathau o ddysgu cyfunol. Mae datblygiadau megis cyflwyno'r Pasbort Dysgu Proffesiynol, gwella Hwb, ad-drefnu Addysg Gychwynnol Athrawon a'r pwyslais ar arweinyddiaeth a ddarperir drwy'r Academi Genedlaethol yn elfennau pwysig sy'n helpu i sbarduno'r newid hwn, yn ogystal â'r buddsoddiad sylweddol a wnaed gan Lywodraeth Cymru o ran uwchraddio seilwaith band eang. Fodd bynnag, mae mentrau cenedlaethol fel y rhain yn dal i beidio â chynnwys pob rhan o'r gweithlu addysg yng Nghymru ac mae llawer o waith i'w wneud o hyd i ymgorffori dull cyfunol o ddysgu proffesiynol, ledled y wlad. Wrth grynhoi ein canfyddiadau, dychwelwn isod at y pedwar cwestiwn a ofynnwyd yn y cyflwyniad.

Beth yw elfennau allweddol cyfuniad dysgu proffesiynol effeithiol?

Mae cyfuniad dysgu proffesiynol effeithiol yn cwmpasu amrywiaeth o ddulliau, i ddatblygu sgiliau a gwybodaeth a gwella ymarfer proffesiynol. Gall y cyfuniad gynnwys unrhyw elfen o'r canlynol: darpariaeth wyneb yn wyneb, cefnogaeth cymheiriaid (gan gynnwys mentora, cysgodi a hyfforddi); dysgu annibynnol strwythurol, defnyddio offer neu ategolion dysgu sy'n gwneud theori yn berthnasol i'r ystafell ddosbarth; ymarfer myfyriol; ac ymgymryd ag ymarferion ymholiadau ymarferwr a'u rhannu, gan ganolbwyntio ar faterion sy'n berthnasol i ddysgu. Gellir ymwneud ag (neu ategu) elfennau o'r cyfuniad drwy elfennau ar-lein neu ddigidol gan gynnwys: mentora rhithwir; gwyllo fideo; rhyngweithio ar-lein cydamserol ac anghydamserol; dulliau myfyriol; byrddau negeseuon, fforymau a'r cyfryngau cymdeithasol; cymryd rhan mewn ymchwil ar-lein a'i rhannu; a defnyddio Pasbortau Dysgu proffesiynol fel offeryn ar gyfer cofnodi a myfyrio ar ddysgu sydd wedi digwydd (ac sydd ei angen ar gofrestryddion yn y dyfodol).

A oes tystiolaeth sy'n adnabod elfennau mwyaf effeithiol dull cyfunol?

Mae ein hymchwil wedi dangos bod tuedd i ddysgwyr unigol fod â'u dewisiadau eu hunain o ran llunio cyfuniad dysgu proffesiynol sy'n diwallu eu hanghenion. Serch hynny, mae tystiolaeth bod elfennau o'r cyfuniad y mae unigolion a sefydliadau yn ystyried eu bod yn arbennig o effeithiol neu bwysig mewn gwahanol amgylchiadau. Yr elfen y cyfeiriwyd ati amlaf yn hyn o beth oedd ymgysylltu wyneb yn wyneb (a ddiffinnir yma fel rhyngweithio yn unigol neu mewn grŵp gyda gweithwyr proffesiynol profiadol eraill). Mae llawer o ymarferwyr yn amlwg o'r farn bod yr elfen hon wrth wraidd eu dysgu proffesiynol. Fodd bynnag, mae ymarferwyr yn cydnabod yn gynyddol werth defnyddio dulliau cydategol lluosog yn rhan o gyfuniad dysgu proffesiynol. Mae'r dystiolaeth hefyd yn dangos bod llawer o unigolion o'r farn bod ymgysylltu wyneb yn wyneb yn fwy effeithiol pan gaiff ei ategu gan ddulliau dysgu eraill. Mae hyn yn creu dull 'cyfunol', lle caiff dysgu annibynnol ei ategu gan sesiynau wyneb yn wyneb, wedi'u cefnogi gan dechnoleg neu drwy ryngweithio â chyfoedion. Gallai cyfuniad hefyd gynnwys cynnal ymchwiliad y tu allan i'r ystafell ddosbarth (gan gynnwys ar-lein) a llunio ymarfer myfyriol wedi'i seilio ar y dull 'dysgu gwrthdro'.

Yn hytrach nag unrhyw gydran benodol, y cyfuniad ei hun a'r graddau y mae'n diwallu anghenion dysgwyr unigol sy'n allweddol. Mae cydnabod nad yw 'un ateb yn addas i bawb' yn golygu bod angen i'r cyfuniad dysgu proffesiynol fod yn ymatebol, yn rhyngweithiol ac yn addasadwy – bod modd ei deilwra i anghenion dysgwyr unigol a grwpiau o ddysgwyr, o fewn cyd-destun fframwaith cenedlaethol cyffredinol.

A yw'r dystiolaeth yn dangos inni elfennau o gyfuniad sy'n fwy addas ar gyfer datblygu meysydd penodol o wybodaeth a sgiliau, yn enwedig o ran datblygu'r cwricwlwm ac addysgeg?

Unwaith eto, cyfuniad y dysgu a'i addasrwydd i anghenion carfannau ac unigolion penodol yw'r ffactor pwysicaf wrth benderfynu pa mor llwyddiannus y datblygir gwybodaeth a sgiliau. Os yw Cenhadaeth ein Cenedl i fod yn wirioneddol drawsnewidiol, mae angen meddwl agored am ddysgu proffesiynol:

- Efallai y byddai'n well i newydd-ddyfodiaid i'r proffesiwn arwain ar gyflwyno cwricwlwm newydd.
- Gellir galw ar staff sydd wedi dilyn rhaglenni achrededig ar lefelau Meistr neu dystysgrif i gefnogi ymchwil ymarferwyr.
- Mae angen eglurder o ran rhwydweithiau a chysylltiadau presennol â sefydliadau eraill fel bod unigolion yn ymwybodol o'r cysylltiadau cyfoethog sydd eisoes yn bodoli rhwng sefydliadau addysg uwch, Consortia Rhanbarthol a'u hysgol a rhwng eu hysgol eu hunain ac ysgolion eraill yn lleol, yn rhanbarthol, yn genedlaethol ac (yn gynyddol) yn rhyngwladol.
- Dylid arfer a gwerthfawrogi dysgu cilyddol. Mae'r rhan fwyaf o brosesau dysgu yn rhai dwy ffordd ac mae 'arbenigwyr' yn aml yn dysgu o ymgysylltu ag eraill. Ceir manteision niferus yn sgil cefnogi cymheiriaid wrth eu gwaith, gan gynnwys arsylwi, cysgodi, mentora a hyfforddi, ac yn sgil rhyngweithio â gweithwyr proffesiynol mewn gwahanol sefydliadau, sectorau a rhanbarthau.

Mae tystiolaeth sylweddol yn dangos y gall cyfuniad dysgu sy'n ymgorffori cyfleoedd i arddangos a mireinio sgiliau newydd a'u rhoi ar waith yn aml fod yn arbennig o effeithiol wrth helpu i sefydlu arferion da. Felly cydnabyddir bod cyfleoedd dysgu sy'n datblygu sgiliau ymarferol mewn ystafelloedd dosbarth yn arbennig o bwysig hefyd. Fodd bynnag, mae pob un o'r mathau hyn o ddysgu yn fwy effeithiol os ydynt yn rhan o gyfuniad ehangach a arweinir gan y dysgwyr, sy'n cynnwys elfennau fel myfyrio gan ddysgwyr, rhyngweithio â chymheiriaid a chymryd rhan mewn cymunedau ymarfer.

Beth mae'r dystiolaeth yn ei ddweud am sut y gall elfennau o gyfuniad gefnogi a diwallu anghenion datblygu dysgwyr proffesiynol ar gyfnodau gyrfa penodol ac mewn swyddogaethau gwahanol?

Ers peth amser, bu cymorth pwrpasol ar gyfer datblygu grwpiau penodol o weithwyr proffesiynol. Roedd y Cymhwyster Proffesiynol Cenedlaethol ar gyfer Prifathrawiaeth, a'r Rhaglen Arweinyddiaeth i Benaethiaid mewn Swydd gynt yn darparu rhaglenni penodol ar gyfer darparu benaethiaid a phenaethiaid. Mae'r gofyniad statudol ar gyfer ymsefydlu fel arfer wedi'i ategu gan raglenni ar gyfer athrawon newydd. Mae mentrau a ariennir (sydd â chyfyngiadau amser fel arfer) hefyd wedi'u darparu i gefnogi'r broses o gyflwyno mentrau cenedlaethol penodol megis y Cyfnod Sylfaen, gwerthuso a rheoli perfformiad, strategaethau llythrennedd a rhifedd, cymunedau dysgu proffesiynol, technolegau newydd a'r cwricwlwm newydd.

Y tu hwnt i'r rhaglenni a nodir uchod, bu nifer y rhai sy'n manteisio ar raglenni penodol yng Nghymru yn anghyson neu'n ddibynol ar gymhellant unigol. Ni fu pob rhaglen ar gael yn hawdd i athrawon ym mhob rhan o'r wlad (megis rhaglenni achrededig ar gyfer arweinwyr canol a ddarperir gan rai sefydliadau addysg uwch mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol). Ceir tystiolaeth hefyd fod cyfleoedd dysgu proffesiynol a hyrwyddir mewn ysgolion weithiau'n cyfyngu dysgu proffesiynol i ystod gulach o brofiadau (sy'n canolbwyntio ar flaenoriaethau'r ysgol ei hun) nag y dylid ei wneud. Felly dylai'r holl weithwyr addysg proffesiynol yng Nghymru gael cyfleoedd i arfer ymreolaeth broffesiynol wrth gyfarwyddo eu dysgu proffesiynol, gan sicrhau bod gweithgareddau'n berthnasol i'w cyfnod gyrfa a'u cyd-destun proffesiynol, yn ogystal â chefnogi anghenion ysgolion.

Gall llawer o ffactorau ddylanwadu ar sut y mae unigolion ar wahanol gyfnodau yn eu gyrfa ac mewn gwahanol swyddogaethau yn dewis ymgymryd â dysgu proffesiynol a pha elfennau o'r cyfuniad sydd fwyaf perthnasol i'w hanghenion. Gallai ffactorau gynnwys eu cefndir academaidd (sy'n debygol o fod yn wahanol i staff addysgu a staff cymorth), natur eu swyddogaeth, y math o ysgol y maent yn gweithio ynddi, eu statws a'u hoedran. Mae tystiolaeth o sut y mae'r ffactorau hyn yn dylanwadu ar ddewisiadau dysgu unigolion yn anghyson braidd. Mae gallu a pharodrwydd i ddilyn a chymryd rhan weithredol mewn gwahanol weithgareddau felly yn fater o ddewis yr unigolyn. O'r herwydd, mae angen dull hyblyg, sy'n deall anghenion unigolion yn ogystal â charfannau, gan greu ethos o gyd-adeiladu i ddatblygu dysgu proffesiynol sy'n rhyngweithiol ac wedi'i deilwra. Mae hefyd yn bwysig bod cymaint o gyfleoedd dysgu amrywiol â phosibl ar gael ac yr anogir unigolion i ymgymryd â'u cyfuniadau eu hunain o gymorth dysgu proffesiynol. Yn y modd hwn, mae ymarferwyr yn cyfarwyddo ac yn gyfrifol am eu dysgu eu hunain, gan ddewis y gweithgareddau sy'n cael yr effaith fwyaf arnynt a'u hymarfer.

Argymhellion a'r camau nesaf

Mae Cymru yn 'system fach' mewn termau byd-eang, ond mae ganddi'r potensial i fod yn fodel o arfer gorau o ran sefydlu dull cenedlaethol cydlynol o ddysgu proffesiynol. Bydd y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol yn chwarae rhan allweddol yn y gwaith o sefydlu naratif cenedlaethol clir ynghylch yr angen i sefydlu diwylliant dysgu cyfunol proffesiynol modern drwy'r system addysg yng Nghymru. Mae gan Lywodraeth Cymru hefyd swyddogaeth arweiniol allweddol o ran hyrwyddo'r Fframwaith Cenedlaethol hwn, yn ogystal â pharhau i fuddsoddi mewn seilwaith digidol. Bydd hyn yn sicrhau bod yr offer diweddaraf ar gael i ddysgwyr o hyd a bod y ddarpariaeth yn gyson ledled y wlad. Bydd ymrwymiad gan randdeiliaid o bob math (ar lefelau macro, meso a micro) yn hanfodol, er mwyn sicrhau llwyddiant y dull cenedlaethol. Mae gan gonsortia rhanbarthol, prifysgolion, awdurdodau lleol ac arweinwyr yr Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol swyddogaeth bwysig o ran datblygu a hyrwyddo'r cyfuniad dysgu proffesiynol a helpu i sefydlu arfer da ledled Cymru. Yn lleol, bydd Penaethiaid a thimau arwain yn allweddol wrth osod y sylfeini ar gyfer y dull cenedlaethol drwy sefydlu diwylliannau dysgu proffesiynol yn eu hysgolion ac annog a chefnogi ymgysylltiad staff. Yn eu tro, rhoddir yr hyder a'r rhyddid i ymarferwyr gyfarwyddo eu dysgu eu hunain yn fwy ac i addasu'r cyfuniad o weithgareddau sy'n addas ar gyfer anghenion unigol, ffyrdd o fyw a dulliau dysgu dewisol. Yn y pen draw, os gall Llywodraeth Cymru lwyddo i sicrhau cefnogaeth gan randdeiliaid ar bob lefel, dylai hyn wneud yn siŵr bod diwylliant dysgu proffesiynol yn dod i'r amlwg sy'n effeithiol ac yn barhaol. Er mwyn cyflawni'r nod hwn, rydym ni wedi nodi **tair blaenoriaeth strategol ar gyfer y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol**, sef:

- Sefydlu **seilwaith a diwylliannau dysgu proffesiynol** sy'n ymgorffori dysgu cyfunol ac yn cynnig arlwy gyson i ymarferwyr ym mhob rhan o Gymru;
- Sefydlu **system a gaiff ei harwain gan y dysgwyr**, lle mae dysgwyr unigol yn cyfarwyddo eu dysgu proffesiynol eu hunain, ar sail cyfuniadau sy'n gweddu i'w gofynion dysgu unigol; a;

- Sefydlu **dull cynaliadwy** o ymdrin ag elfennau o'r cynnig dysgu proffesiynol, gan sicrhau eu bod yn rhan annatod o ddiwylliant ein system addysg ac yn gallu goroesi newidiadau gwleidyddol, ariannu a threfniadol.

At hyn, rydym ni hefyd yn gwneud yr argymhellion canlynol, wedi'u grwpio o dan bum pennawd bras.

Dysgu dan arweiniad ymarferwyr	1	Mae'n rhaid i ddysgwyr unigol fod â rhan allweddol yn y gwaith o lunio eu llwybrau dysgu eu hunain, 'gwneud synnwyr' o brofiadau dysgu a chymhwyso'r hyn a ddysgwyd i sefyllfaoedd ymarferol. Fel hyn, yr unigolyn sy'n gwneud y cyfuno.
Sicrhau cyfle i bawb	2	Mae'n rhaid i gyfleoedd dysgu proffesiynol fod ar gael yn gyfartal. Mae'n rhaid i ddarparwyr (gan gynnwys sefydliadau addysg uwch, consortia ac ysgolion) hwyluso dysgu proffesiynol drwy gynnig i ymarferwyr yr amrywiaeth ehangaf posibl o ddewisiadau dysgu. Lle bo angen, dylai Llywodraeth Cymru neu gonsortia rhanbarthol ymyrryd er mwyn sicrhau nad oes unrhyw ddysgwyr dan anfantais o ganlyniad i heriau lleoliadol, ieithyddol neu eraill.
Manteisio ar dechnolegau newydd	3	Mae angen dull cenedlaethol radical, wedi'i gydlynw a'i ariannu o ddefnyddio technolegau newydd er mwyn sicrhau bod dysgu proffesiynol yn fwy na chywres o 'gyrsiau'. Llywodraeth Cymru ddylai fod y prif ysgogydd, gan gynnig cyfleoedd cenedlaethol (o bosibl mewn cydweithrediad â phartneriaid strategol a ddewiswyd yn ofalus) a sicrhau bod darpariaeth o ansawdd da ar gael ledled Cymru. Bydd cyfleoedd cenedlaethol yn caniatáu i gynnwys Cymru gyfan (e.e. mewn meysydd craidd fel arweinyddiaeth, y Gymraeg, STEM) gael ei ledaenu ond dylai hefyd hwyluso partneriaeth tair ffordd rhwng Llywodraeth Cymru, consortia rhanbarthol ac arbenigwyr mewn sefydliadau lleol, lle gellir addasu'r cynnwys i ddiwallu anghenion lleol. Gallai casglu data mwy soffistigedig helpu i sicrhau y defnyddir Hwb yn y modd mwyaf effeithiol. Gallai consortia rhanbarthol yn benodol ddefnyddio data i ystyried defnydd penodol (e.e. o fewn grwpiau demograffig gwahanol) a chynghori ar gynnwys yn unol â hynny. Dylid parhau i hyrwyddo a chanu clodydd y Pasbort Dysgu Proffesiynol fel dull o gofnodi dysgu proffesiynol yr ymgwymerwyd ag ef ac annog pob cofrestrydd i fyfyrw ar ei ddysgu.
Cydlynw mynediad at gyfleoedd dysgu	4	Mae'n rhaid i randdeiliaid ar bob lefel (macro, meso a micro) gydweithio i greu diwylliant dysgu proffesiynol cydweithredol. Yn ogystal â chreu cyfleoedd a darparu seilwaith, mae hyn yn golygu cydweithio i sicrhau y caiff dulliau newydd o ddysgu proffesiynol cyfunol eu rhannu'n eang ledled Cymru, gan gynnwys drwy gydweithredu rhwng sefydliadau addysg uwch, consortia rhanbarthol ac ysgolion unigol. Yn unol â'r Safonau Proffesiynol, sy'n nodi y dylai'r rhai sydd mewn swyddogaethau arweiniol annog eu cydweithwyr i 'ffynnu' (Llywodraeth Cymru, 2019), dylai cefnogi dysgu proffesiynol fod yn elfen amlwg ac atebol o swyddogaeth arweinwyr ysgol a thîm. Gallai hwyluswyr dysgu proffesiynol dynodedig mewn ysgolion (neu gystyrâu) hefyd helpu i sicrhau bod y ddarpariaeth orau ar gael i bob dysgwr.
Rhoi gwybod am gyfleoedd	5	Bydd llunio dulliau cwbl gyfunol o gefnogi dysgu yn dibynnu ar sicrhau bod gweithwyr proffesiynol yn ymwybodol o'r cyfleoedd dysgu sydd ar gael iddynt. Mae'n rhaid

**Dysgu
Proffesiynol**

parhau i flaenoriaethu hysbysu gweithwyr proffesiynol ar bob haen am gyfleoedd dysgu proffesiynol.

Yn olaf, dyma gyfres o argymhellion mewn cysylltiad â thri maes yr ydym o'r farn y mae angen rhagor o ymchwil:

- Egluro swyddogaeth arweinwyr ysgolion** **1** Bydd uwch dimau arwain ysgolion yn chwarae rhan hanfodol mewn llunio diwylliannau dysgu proffesiynol a chefnogi dysgu proffesiynol. Mae angen rhagor o ymchwil i'r modd y mae ysgolion yn strwythuro'u cymorth dysgu proffesiynol ac yn manteisio ar sgiliau arweinwyr athrawon yn y broses hon.
- Deall arferion dysgu proffesiynol presennol** **2** Darparodd ein holiadur ymarferwyr (gweler Adran 5) ddata defnyddiol, ond roedd maint y sampl yn gyfyngedig. Mae angen casglu data yn ehangach ledled Cymru (naill ai gan Lywodraeth Cymru neu'r consortia rhanbarthol) i ganfod beth yw'r patrymau darparu presennol ac i amlygu unrhyw feysydd lle gallai unigolion fod o dan anfantais drwy fethu â chael y cymorth sydd ei angen arnynt.
- Dangosodd ein harolwg fod y defnydd presennol o e-ddysgu mewn dysgu proffesiynol yn gymharol isel. Nid yw hyn yn syndod o ystyried bod y technolegau hyn yn dal yn gymharol newydd. Fodd bynnag, byddai'n ddefnyddiol cynnal ymchwil i ddatblygu dealltwriaeth fwy trylwyr o arferion sy'n datblygu.
- Oherwydd cyfyngiadau amser a heriau logisteg, ni cheisiwyd barn y gweithlu cyflenwi yn rhan o'r prosiect ymchwil hwn. Mae'r grŵp hwn yn rhan annatod o'r gweithlu addysg, ac mae'n bwysig felly ei fod yn rhan o'r gwaith o lunio polisi a darpariaeth.
- Yn yr un modd, dylid ceisio barn a safbwyntiau arweinwyr ysgolion, gan fod ganddynt swyddogaeth hwyluso allweddol o ran creu'r diwylliant cywir yng nghyswllt dysgu proffesiynol.
- Deall effaith** **3** Byddai canolbwyntio'n benodol ar effaith dybiedig gwahanol ddulliau dysgu proffesiynol yn ddefnyddiol, gan gynnwys gwerthuso dysgu proffesiynol. Mae angen ystyried yn ofalus y drafodaeth sy'n ymwneud â dulliau gweithredu cam wrth gam mewn amgylcheddau cymhleth.
- Dylai defnyddwyr werthuso mathau newydd o ddysgu cyfunol fel elfen greiddiol o'r ddarpariaeth.

CYFEIRIADAU A FFYNONELLAU

Acree, L., Gibson, T., Mangum, N., Wolf, M.A., Kellogg, S., Branon, S. (2017). Supporting school leaders in blended learning with blended learning. *Journal of online learning and research* 3 (2), tt. 105-143.

Alexandrou, A. (2008) Golygyddol, *Journal of In-Service Education*, 34:4, 395-398
DOI: [10.1080/13674580802413806](https://doi.org/10.1080/13674580802413806)

Allen I. E., a Seaman, J. (2014). Grade change: Tracking online education in the United States
Babson Survey Research Group.

Alvarez, Inma (2018): A learning-centred blended model for professional doctorates.
Yn: Ubachs, George and Koning, Leds. The Envisioning report for empowering universities. Maastricht, Yr Iseldiroedd: European Association of Distance Teaching Universities (tt. 34-36).

Armstrong, K. a Manson, M (2010): What is lost and what remains: An exploration of the pedagogical challenges in two online learning communities.

Baumfield, V., Higgins, S., Lin, Mei (2002) Thinking through teaching: professional development for innovation and autonomy. *Education review* Cyf 16, Rhif 1.

Baumfield, V, Hulme, M., Livingstone K. a Menter, I. (2010) Consultation and engagement?
Reshaping of teacher professionalism through curriculum reform in 21st Century Scotland, *Scottish Educational Review*, 42 (2), tt. 57-73.
<https://www.scotedreview.org.uk/media/microsites/scottish-educational-review/documents/311.pdf>

Bayne S., Ross J. (2011) 'Digital Native' and 'Digital Immigrant' Discourses. In: Land R., Bayne S. (golygyddion) *Digital Difference. Educational Futures Rethinking Theory and Practice*, cyf 50. Sense Publishers

Beck, C. (2015) Teachers as coaches through peer observation. Principal, Medi /Hydref Naesp.org.

Begum, H, a Stevens R. (2019). Common Purposes: The implications of curriculum reform in Wales for further education, higher education, skills and business. Y Sefydliad Materion Cymreig. Ar gael yn: https://www.iwa.wales/wp-content/uploads/2019/02/20190104-IWA_CommonPurposes.pdf

Bodman, S., Taylor, S., Morris, H. (2012). Politics, policy and professional identity. *English teaching: Practice and Critique*. Cyf. 11, Rhif. 3 tt. 14-25.

Bonafini, F. C. Chae, C., Park E., Jakoblow, K.W. (2017a) How much does student engagement with videos and forums in a MOOC affect their achievement? *Online learning* 21 (4), 223-240.

Bonafini, F.C. (2017b). The effects of participants' engagement with videos and forums in a MOOC for teachers' professional development. *Open Praxis*, Cyf 9, Rhifyn 4. Hydref-Rhagfyr tt. 433-447.

Bonk, C.J., Zhu, M., Kim, M., Xu, S., Sabir, N. a Sari, A.R. (2018) Pushing towards a more personalized MOOC: Exploring instructor-selected activities, resources, and technologies for MOOC design and implementation. *International review of research in open and distributed learning*. Cyf 19, Rhif 4.

Bralić A. a Divjak, B. (2018) Integrating MOOCs in traditionally taught courses: achieving learning outcomes with blended learning. International Journal of Educational Technology in Higher Education.

British Educational Research Association /RSA (2014): Research and the teaching Profession – Building the capacity for a self-improving education system. Ar gael ar: <https://www.bera.ac.uk/wp-content/uploads/2013/12/BERA-RSA-Research-Teaching-Profession-FULL-REPORT-for-web.pdf?noredirect=1>

Brown, C. a Poortman, CL. (2018) Networks for Learning: Effective Collaboration for Teacher, School and System Improvement Abingdon: Routledge

Datganiad i'r wasg gan BT Openreach, 28.01.2019. Jobs boost for Wales with more than 200 new Openreach roles across the country. Ar gael ar: <https://news.openreach.co.uk/pressreleases/openreach-jobs-boost-for-wales-with-more-than-200-new-roles-across-the-country-2829294>

Calvert, L. (2016) Moving from compliance to agency: what teachers need to make professional learning work. National consortia on teaching and America's future / Learning forward. <https://learningforward.org/wp-content/uploads/2017/08/moving-from-compliance-to-agency.pdf> (gwelwyd 17/04/19)

Campbell, C, Osmond-Johnson, P., Faubert, B., Ziechner, K., Hobbs-Johnson, A. gyda DaCosta, P., Hales, A., Kuehn, L., Sohn, J., a Steffensen, K. (2017) Final Research Report. The State of Educators' Professional Learning in Canada. Learning Forward.

Carpenter, J.P. and Krutka, D.G. (2014) How and Why Educators Use Twitter: A Survey of the Field

Castaño-Muñoz J., Kalz, M., Kreijns K & Punie Y. (2018) Who is taking MOOCs for teachers' professional development on the use of ICT? A cross-sectional study from Spain, Technology, Pedagogy and Education, 27:5, 607-624.

Chartered Institute of Personnel and Development (2019) Coaching and Mentoring Factsheet. [Ar-lein] Ar gael ar CIPD.co.uk.

Chigeza, P. a Halbert, K. (2014). Navigating e-learning and blended learning for pre-service teachers: redesigning for engagement, access and efficiency. Australian Journal of Teacher Education, 39 (11).

Cisel, M. (2018). Interactions in MOOCs: The hidden part of the iceberg. International Review of Research in Open and Distributed Learning. Cyf 19, Rhif 5.

Costello, E, Brunton, J, Brown, M., Daly L. (2018). In MOOCs we trust: learner perception of MOOC quality via trust and credibility. iJET Cyf. 13, Rhif. 6.

Crowe, Dale, LaPierre, M. a Kebritchi, M. (2017) Knowledge-based artificial intelligence technology: Next step on academic instructional tools for distance learning. Association for Educational Communications and Technology. 61 tt 494-506

Donaldson, G. (2015). Dyfodol Llwyddiannus. Adolygiad o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/dyfodol-llwyddiannus.pdf>

Duncan-Howell, J: (2009). Online professional communities: understanding effects of membership on teacher practice. The International Journal of Learning. Cyf 16, Rhif 5.

Cyngor y Gweithlu Addysg (2017). National Education Workforce Survey. Ar gael ar:
<https://www.ewc.wales/site/index.php/cy/ystadegau-ac-ymchwil/arolwg-cenedlaethol-o-r-gweithlu-addysg.html>
[ar-lein] Gwelwyd 25/04/2019.

Cyngor y Gweithlu Addysg (2018). Data Insights. Rhifyn 1/2018 Cyngor y Gweithlu Addysg.

Engin, M, Priest, B. (2014) Observing teaching: a lens for self-reflection. Journal of perspectives in academic practice. Cyf 2. Rhifyn 2. Tt. 2-9.

Estyn (2017). Tystiolaeth a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg.
<http://www.senedd.cynulliad.cymru/mgConsultationDisplay.aspx?id=241&RPID=1508623373&cp=y es>

Estyn (2017). Adroddiad blynyddol prif arolygydd ei mawrhydi dros addysg a hyfforddiant yng Nghymru 2015-16. [Ar-lein] Ar gael o:
https://www.estyn.llyw.cymru/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/ESTYN_Annual%20Report%202015_2016_Welsh.pdf

Europe Economics (2010) Risks in the Optical Profession – adroddiad terfynol ar gyfer Y Cyngor Optegol Cyffredinol

Evans, C. (2019) Broadband: The last school in Wales to get fast internet BBC Wales News
<https://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-48982460> gwelwyd 27 Gorffennaf 2019

Evans, L. (2019) Implicit and informal professional development: what it 'looks like', how it occurs, and why we need to research it. Professional Development in Education; Cyf. 45 Rhifyn 1, tt. 3-16.

Fini, A. The technological dimension of a massive open online course: The case of the CCK08 course tools. International Review of Research in Open and Distance Learning Cyf. 10, Rhif 5.

Forbes, D. (2017) Professional online presence and learning networks: educating for ethical use of social media. International review of research in open and distributed learning Cyf. 18, Rhif 7.

Forte, A; Humphreys, M; and; Park, T. (2012). Grassroots Professional Development: How Teachers Use Twitter. Proceedings of the AAll International Conference on Weblogs and Social Media. Ar gael ar:
<http://andreaforte.net/ForteICWSM12.pdf>

Fox, A. a Bird, T (2015). The challenge to professionals of using social media: Teachers in England negotiating personal-professional identities. Education and Information Technologies.

Friedman, L.W. and Friedman, H.H. (2013) Using social media technologies to enhance online learning. Journal of Educators Online Cyf. 10, Rhif 1.

Fullan, M., Cuttress, C. Kilcher, A. (2005). 8 Forces for leaders of change. Journal of Staff Development, Fall, Cyf. 26 Rhifyn 4, tt. 54-64.

Furlong, J (2015) Teaching tomorrow's teachers - Options for the future of initial teacher education in Wales. A Report to Huw Lewis, AM, Minister for Education and Skills. University of Oxford.

General Pharmaceutical Council (2017). Analysis report on the consultation on revalidation for pharmacy professionals: what we did. Ar gael ar:
[https://www.pharmacyregulation.org/sites/default/files/document/20171002 -
_revalidation_analysis_report.pdf](https://www.pharmacyregulation.org/sites/default/files/document/20171002_-_revalidation_analysis_report.pdf)

Gibson, S, Brooks, C. (2012). Teachers' perspectives on the effectiveness of a locally planned professional development program for implementing new curriculum. [Teacher Development](#) Cyf. 16 Rhifyn 1 tt. 1 - 23.

Guo, P.J, Kim, J., Rubin, R. (2014). How video production affects student engagement: an empirical study of MOOC videos.

Hall, S., Villareal, D. (2015). The hybrid advantage; graduate students perspectives of hybrid education courses. International journal of teaching and learning in higher education, Cyf. 27, rhif 1 tt. 69-80.

Harris, A a Jones, M. (2012). Connecting professional learning: leading effective collaborative enquiry across teaching school alliances. National College for School Leadership.

Harris, A a Jones, M. (2018) The dark side of leadership and management, School Leadership & Management, 38:5, tt. 475-477

Harris, A and Jones, M. (2019) Leading professional learning with impact, School Leadership & Management, 39:1, 1-4
DOI: [10.1080/13632434.2018.1530892](https://doi.org/10.1080/13632434.2018.1530892)

Hew, K.F. Qiao, C. a Tang. Y. (2018) Understanding student engagement in large-scale open online courses: A machine learning facilitated analysis of student's reflections in 18 highly rated Mocs. International Review of Research in Open and Distributed Learning. Cyf 19, Rhif 3.

Hwb. (2019) Dull cenedlaethol ar gyfer dysgu proffesiynol:
[https://hwb.gov.wales/datblygiad-proffesiynol/dull-cenedlaethol-ar-gyfer-dysgu-
proffesiynol/#elements](https://hwb.gov.wales/datblygiad-proffesiynol/dull-cenedlaethol-ar-gyfer-dysgu-proffesiynol/#elements)
Gwelwyd ar 29/07/2019

Hwb. (2019b) Canllawiau Staff Cymorth Ysgolion.
<https://hwb.gov.wales/datblygiad-proffesiynol/staff-cymorth-ysgolion/>
Gwelwyd ar 27/07/2019

Hilton, C. (2013). Reflection: A powerful learning tool. Leadership in focus Summer.

Ho, A., Chuang, I., Reich, J., Coleman, C., Whitehill, J., Northcutt, C., Williams, J., Hansen, J., Lopez, G., Petersen, R. (2015): HarvardX and MITx: Two Years of Open Online Courses Fall 2012-Summer 2014

Horvitz, B.S. and Vellom, R.P. (2012). Using blended learning to enhance reflective practice among science teacher candidates. National teacher education journal Cyf. 5, Rhif 3.

Higher Education Academy (2019). Flipped Learning. Ar gael ar:
<https://www.heacademy.ac.uk/knowledge-hub/flipped-learning-0>

Hwb: Dysgu proffesiynol cyfunol. Ar gael ar:
<https://hwb.gov.wales/datblygiad-proffesiynol/dull-cenedlaethol-ar-gyfer-dysgu-proffesiynol/dysgu-proffesiynol-cyfunol/>

Jaffe et al. (2002) Environmental Policy and technological Change

IFF Research and Professor Avrom Sherr (2014). Workforce Education and Training Arrangements in Regulated Entities.

ISP Review (2018). Update on Superfast Broadband Coverage for Schools in Wales. October 29th 2018. Ar gael ar:
<https://www.ispreview.co.uk/index.php/2018/10/update-on-superfast-broadband-coverage-for-schools-in-wales.html>

Jobe, W, Ostlund, C., Svensson, L. (nd) MOOCs for Professional Teacher Development
[https://oerknowledgecloud.org/sites/oerknowledgecloud.org/files/proceeding_130997%20\(3\).pdf](https://oerknowledgecloud.org/sites/oerknowledgecloud.org/files/proceeding_130997%20(3).pdf)

Jones, K. (2015) Professional Development' or 'Professional Learning' ... and does it matter? Son: Cyngor y Gweithlu Addysg. Ar gael ar: www.ewc.wales.

Jones, K., Evans, K, Roles, M. (2018). Y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol: adroddiad ymchwil Maes Gwaith 10: Y Cyfuniad Dysgu Proffesiynol. Ar gael ar:
file:///C:/Users/Calan/Downloads/NAPL%20Area%20of%20Work%2010%20-%20The%20Professional%20Learning%20Blend_cy.pdf

Jones, W.M., Dexter, S. (2014) How teachers learn: The roles of formal, informal and independent learning. Educational Technology Research and Development 62 tt. 367-384.

Jumaat, N. F., Ahmad N., Samah, N.A., Ashari, A.M., Ali, D.F., Abdullallah, A.H.: (2019) Facebook as a meaningful platform of social interactions for meaningful learning. International Journal of Education technology Cyf 14, Rhif 4.

Kalelioglu, F. a Altun, S.A. (2012): Experiences of pre-service teachers in case based discussion groups in blended learning environment. Turkish online journal of qualitative inquiry Cyf 2 (3).

Karimi, L. and Ahmad T, B.T. (2013). Perceived learning in a blended teacher education programme: An experience of Malaysian teacher trainees. Contemporary educational technology, 4(3) tt. 197-211.

Karlsson, N., Godhe, A-L, Bradley, L., Lindstrom, B Liu, C.-C. et al. (Eds.) (2014). Proceedings of the 22nd International Conference on Computers in Education. Japan: Asia-Pacific Society for Computers

in Education <http://pellepedagog.se/wp-content/uploads/2015/01/Professional-Development-of-Teachers-in-a-MOOC.pdf>

Kieslinger, B., Tscjank, J., Schafer, T. a Fabian, C.M. (2018). Working in isolation? How an international MOOC for career professionals supports peer learning across distance. iJAC cyf. 11, Rhifyn 1.

Kocoglu, Z., Ozek, Y, and Kesli, Y. (2011). Blended learning: Investigating its potential in an English language teacher training programme. Australasian Journal of Educational Technology 27 (7), tt. 1124-1134.

Lang, G. (2012) Pen-i-Ben: An online community of newly appointed head teachers and their mentors in Wales, UK. ICICTE 2012 Proceedings.

Langa, C. (2016). The impact of blended learning approaches in the field of initial teacher's training. The 12th international scientific conference eLearning and software for education, Bucharest, April 21-22.

Lewis, H, Brooks, S., Parker, G. and Thomas, D. (2018) A close up on close-to-practice research: reflecting on teacher educators' experiences of and engagement with a classroom-based research project. Wales Journal of Education, Cyfrol 20.1.

Lofthouse, R a Thomas, U. (2017) Concerning collaboration: teachers' perspectives on working in partnerships to develop teaching practices, Professional Development in Education, 43:1, 36-56 DOI: [10.1080/19415257.2015.1053570](https://doi.org/10.1080/19415257.2015.1053570)

Marchisio, M., Barana, A., Fioravera M., Fissore, C., Brancaccio, A., Esposito, M., Pardini, C. a Rabellino, S. (2018). Online asynchronous collaboration for enhancing teacher professional knowledges and competencies. The 14th International Scientific Conference eLearning and Software for Education, Bucharest 19-20, 2018.

Margolis. A, Porter, A.L., Pitterle, M.E. (2017). Best Practices for Use of Blended Learning. American Journal of Pharmaceutical Education April, 81 (3): 49

McKie, A. (2019). When will lifelong learning come of age? Times Higher Education <https://www.timeshighereducation.com/features/when-will-lifelong-learning-come-of-age>
Gwelwyd ar 08.08.2019

McSporran, and M. King, C. (2005) Blended is better: Choosing educational delivery methods.

Meijs, C., Prinsen, F.R., De Laat, M. (2016) Social Learning as approach for professional development: how well does it suit them? Educational Media International, Cyf. 53, Rhif. 2, tt. 85–102

Mertler, C.A. Action Research: teachers as researchers in the Classroom 2nd Edition. Published Sage, California, USA.

Mezirow, J. (1997) Transformative learning: Theory to practice. New directions for adult continuing education, Rhif 74, Haf.

Milligan, C. a Littlejohn, A. (2017). Why Study on a MOOC? The Motives of Students and Professionals. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(2), erthygl rhif 4117.

Millar (2015). Perspectives on Auricchio: Rethinking Blended Learning for Leadership Development. *Developing Leaders* 20. tt. 23-29

Morgan, J., Rawlinson, M. Weaver, M. (2006). Facilitating online reflective learning for health and social care professionals. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 21:2.

Murray, d., a Christison, M. (2017) Online Language Teacher Education: Participants' experiences and Perspectives. The International Research Foundation for English Language Education. Ar gael ar: https://www.tirfonline.org/wp-content/uploads/2017/03/TIRF_OLTE_2017_Report_Final.pdf

Netolicky, D. (2016). Rethinking professional learning for teachers and school leaders. *Journal of professional capital and community Cyf*. 1 Rhifyn 4 tt. 270-285.

Niess, M., a Gillow-Wiles, H. developing asynchronous online courses: Key instructional strategies in a social metacognitive constructivist learning trajectory. *International Journal of E-Learning and Distance Education Cyf* 27, Rhif.1.

[Nochumson](#), T.C. (2019) Elementary schoolteachers' use of Twitter: exploring the implications of learning through online social media. *Professional Development in Education*
<https://doi.org/10.1080/19415257.2019.1585382>

Norris, N.D. (2004). Staff Development: Creating a Community of Learners Staff Development: Creating a Community of Learners. *International Electronic Journal for Leadership in Learning*.

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2012). Cyfrifiad 2011: Ystadegau Allweddol ar gyfer Gymru. Ar gael ar:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/2011censuskeystatisticsforwales/2012-12-11>

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2019). Exploring the UK's digital divide. Ar gael ar:
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/householdcharacteristics/homeinternetandsocialmediausage/articles/exploringtheuksdigitaldivide/2019-03-04>

Ofcom (2019). Adults: Media use and attitudes report. Ar gael ar:
https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0021/149124/adults-media-use-and-attitudes-report.pdf

Parliament of Victoria (2009) Education and Training Committee Final Report: Inquiry into Effective Strategies for Teacher Professional Learning
<https://www.parliament.vic.gov.au/archive/etc/reports/professional%20learning/fullreport.pdf>

Pool, J., Reitsma, G., van de Berg, D. (2017). Revised community of Inquiry Framework: Examining Learner Presence in a Blended Mode of Delivery. *Online Learning*, 21 (3) tt.153-165.

Priestly, M., Minty, S. ac Eager, M. (2014). School-based curriculum development in Scotland: curriculum policy and enactment. *Pedagogy, Culture & Society*, [s. l.], c. 22, rh. 2, tt. 189–211.

Coleg Brenhinol y Milfeddygon (2016) CPD Policy Working Party response to outcomes-based CPD consultation. Ar gael ar: <https://www.rcvs.org.uk/document-library/cpd-policy-working-party-response-to-cpd-consultation/>

Royal Society / British Academy. (2018) Harnessing educational research. [Ar-lein] Ar gael ar: <https://royalsociety.org/-/media/policy/projects/rs-ba-educational-research/educational-research-report.pdf>

Saltan, F. (2017) Blended learning experience of students participating pedagogical formation program: advantages and disadvantages. International journal of higher education Cyf. 6, Rhif. 1.

Shand, K. a Glassett Farrelly, S. (2018). The art of blending: benefits and challenge of a blended course for preservice teachers. Journal of educators online. Cyf. 15 Rhif 1 Ionawr.

Shen, Y.W. (2013) A case study of applying blended learning in an accelerated post-baccalaureate teacher education programme. Journal of Education Technology Development and Exchange 6 (1) tt. 59-78.

Simonds, T. A., a Brock, B. (2014) Relationship between age, experience and student preference for types of learning activities in online courses. Journal of Educators Online, C.11 Rh.1 Ionawr 2014

Sinnema, C., Monitoring and Evaluating Curriculum Implementation: Final Evaluation Report on the Implementation of the New Zealand Curriculum 2008–2009

Silva, A. (2015) Coursera online course: A platform for English teachers' meaningful and vibrant professional development. TEFLIN Journal Cyf 26, Rhif 2 Gorffennaf.

Staker, H., Chan, e., Clayton, M, Hernandez, A., Horn M.B. and Mackey, K. (2011). The rise of K-12 blended learning. Profiles of emerging models. Innosight institute. [Ar-lein] Ar gael ar: <https://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/The-rise-of-K-12-blended-learning.emerging-models.pdf>

Stewart V. (2018) How teachers around the world learn. From Singapore to Shanghai and beyond, countries are focusing in embedding teacher-led professional learning in their systems. Educational Leadership Tachwedd 2018.

Stoll, L., Harris, H., Handscomb, G. (2012). Great professional development which leads to great pedagogy; nine claims from research. National College for School Leadership.

Thomas, J. (2011) Preservice teachers' perceptions of learning science methods through hybridizing asynchronous and traditional experiences. Contemporary issues in technology and Teacher Education 11 (3) tt. 271-281.

Tur, Gemma a Marin, V. (2015) Enhancing learning with the social media: student teachers' perceptions on Twitter in debate activity. New approaches in educational research Cyf 4, Rhif 1. tt 46-53.

Voogt, J. M., Pieters, J. M. & Handelzalts, A. (2016) Teacher collaboration in curriculum design teams: effects, mechanisms, and conditions, Educational Research and Evaluation, 22:3-4, 121-140.

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2005). Cynllun Datblygu Gwledig Cymru, 2007 i 2013: Y Dull Strategol.

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2005). Cynllun Datblygu Gwledig Cymru, 2007 i 2013: Y Dull Strategol. tt. 61-63

Llywodraeth Cymru (2014): Agored ac ar-lein: Cymru, addysg uwch a dulliau dysgu datblygol – adroddiad y gweithgor dysgu digidol. Cyhoeddwyd 2014

Llywodraeth Cymru (2017). Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl - ar gael ar:

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/addysg-yng-nghymru-cenhadaeth-ein-cenedl.pdf>

Gwelwyd ar 29/07/2019

Llywodraeth Cymru (2017) Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl - cynllun gweithredu 17-21.

Ar gael yn: <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/addysg-yng-nghymru-cenhadaeth-ein-cenedl.pdf>

Llywodraeth Cymru (2018). Kirsty Williams yn cyhoeddi'r buddsoddiad unigol mwyaf mewn cymorth i athrawon. 12 Tachwedd. Ar gael yn: https://llyw.cymru/kirsty-williams-yn-cyhoeddi-buddsoddiad-unigol-mwyaf-mewn-cymorth-i-athrawon?_ga=2.163686143.1565462662.1576489468-224088890.1569228286

Llywodraeth Cymru (2019). Safonau proffesiynol ar gyfer

addysgu ac arweinyddiaeth: PDF rhyngweithiol ar gyfer cyfrifiaduron personol

hwb.gov.wales/storage/ae783486-0851-4ec6-9e73-2e2b99515cf5/safonau-proffesiynol-ar-gyfer-addysgu-ac-arweinyddiaeth-pdf-rhyngweithiol-ar-gyfer-cyfrifiaduron-personol.pdf

Gwelwyd 07/08/2019

Zaidi, A., Beadle, S. Hannah, A. (2018) Review of the online learning and artificial intelligence education market: A report for the Department of Education. Gorffennaf 2018

ICF Consulting Services Limited. Gwerthusiad i Lywodraeth Cymru o weithrediad y Rhaglen

Dysgu yn y Gymru Ddigidol <https://gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2018-12/161004-evaluation-implementation-learning-digital-wales-programme-cy.pdf>

Atodiad A – Cyfweiliadau â rhanddeiliaid

Sefydliad/cyswllt	Enw a Swyddogaeth	Dull	Dyddiad
Prifysgol Bangor	Dr Susan Jones, Uwch Ddarlithydd mewn Addysg	E-bost	18.07.2019
Prifysgol Metropolitan Caerdydd	Julia Longville: Deon - Ysgol Addysg a Pholisi Cymdeithasol Caerdydd Dr Susan Davis: Uwch Ddarlithydd y cynllun TAR cynradd Dr Cecilia Hannigan-Davies: Prif Ddarlithydd / Cydlynnydd Dysgu Addysgu ac Asesu Jo Bowers: Deon Cyswllt Menter/ Prif Ddarlithydd Addysg Gynradd	Ffôn	10.06.2019
Gwasanaeth Cyflawni Addysg i Dde Ddwyrain Cymru (EAS)	James Kent: Cyfarwyddwr Cynorthwyol - Dysgu Proffesiynol (Cydweithio ac Ymchwil ar y Cwricwlwm)	Ffôn	23.07.2019
Estyn	Liz Miles: Cyfarwyddwr Cynorthwyol	Ffôn	16.07.2019
Cyngor Addysgu Cyffredinol Gogledd Iwerddon	Gerry Devlin: Uwch Swyddog Addysg	Ffôn	09.04.2019
Cyngor Addysgu Cyffredinol yr Alban	Charlaine Simpson: Uwch Swyddog Addysg	Ffôn	09.04.2019
Hwb	Chris Owen: Pennaeth yr Uned Dysgu Digidol, Llywodraeth Cymru	Ffôn	10.07.2019
Sefydliad Tirmonaeth	Tim Gray: Cyfarwyddwr Busnes ac Aelodaeth	E-bost	13.06.2019
Y Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth	Paul McKean: Pennaeth addysg bellach a sgiliau	Ffôn	19.06.2019
Y Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth	Esther Barrett: Arbenigwr pwnc – ymarfer digidol	Wyneb yn wyneb	26.06.2019
Gradd Meistr mewn Ymarfer Addysgol (MYA)	Emmajane Milton, Darlennydd a chyd-Gyfarwyddwraig, MYA (Prifysgol Caerdydd)	Ffôn	13.03.2019
Yr Undeb Addysg Cenedlaethol	Beth Roberts: Cydlynnydd Cronfa Ddysgu Undeb Cymru	Wyneb yn wyneb	16.07.2019
Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon - Cymru	Rob Williams: Cyfarwyddwr Polisi	E-bost	03.07.2019

Y Brifysgol Agored	Steven Hutchinson: Pennaeth yr Ysgol - Addysg, Plentyndod, Ieuenctid a Chwaraeon Eric Addae-Kyeremeh: Uwch ddarlithydd, Arweinyddiaeth a Rheolaeth	Wyneb yn wyneb	13.06.2019
PebblePad (cyflenwr y Pasbort Dysgu Proffesiynol)	Shane Sutherland: Sylfaenydd a Phrif Swyddog Gweithredol	Ffôn	20.06.2019
Canolfan Arweinyddiaeth Addysgol yr Alban	Lesley Whelan: Dirprwy Brif Weithredwr	E-bost	06.06.2019
Yr Awdurdod Rheoleiddio Cyfreithwyr	Richard Williams: Cydymaith Polisi	Ffôn	24.05.2019
Bwrdd Cofrestru Athrawon De Awstralia	Tîm safonau proffesiynol	E-bost	08.07.2019
Unsain	Rosie Lewis: Trefnydd Rhanbarthol/Arweinydd Cymru ar gyfer Addysg Jenny Griffin: Rheolwr Cronfa Prosiect Undeb Cymru	Wyneb yn wyneb	26.06.2019
Sefydliad Addysgu Victoria (Awstralia)	Hannah Galloway: uwch swyddog ymarfer proffesiynol	E-bost	03.06.2019
Prifysgol De Cymru y Drindod Dewi Sant	Anna Brychan: Cyfarwyddwraig, Y Ganolfan Dysgu ac Arweinyddiaeth, Sefydliad Addysg yr Athrofa	Ffôn	14.06.2019
Prifysgol Glyndŵr Wrecsam	Kelly Smith: Dirprwy Arweinydd y Rhaglen MA Addysg	Ffôn	17.06.2019

Atodiad B – cwestiynau a ddefnyddiwyd mewn cyfweiliadau lled-strwythuredig

Cwestiynau craidd

1. Diben y cyfweiliad a'r cyflwyniad Moeseg fel yr amlinellwyd (gweler Atodiad C)
2. Disgrifiwch eich swyddogaeth yn gryno e.e. darparwr / dylunydd cyfarwyddiadol / cymorth technegol /arweinydd /athro neu athrawes / arall
3. Mae llawer o newid yn digwydd yn y byd addysg yng Nghymru.
 - a. Pa fathau gwahanol o gymorth dysgu proffesiynol sydd ar gael/wedi bod ar gael i athrawon/arweinwyr ysgolion i'w helpu i ddeall a gweithredu'r newidiadau hyn?
 - b. O'r rhain, beth sy'n gweithio orau? Pam?
 - c. Pa ddulliau sy'n llai effeithiol? Pam?
4. O'r gwahanol fathau o ddulliau dysgu proffesiynol a restrwyd, pa rai, yn eich barn chi, oedd y rhai mwyaf effeithiol o ran cynorthwyo athrawon newydd yn ystod camau cynnar eu gyrfa? Pam?
5. Pa ddulliau oedd yn llai effeithiol? Pam?
6. A oedd dulliau gweithredu a oedd yn fwy addas ar gyfer datblygu anghenion/sgiliau penodol?
7. Pa ddulliau oedd yn ymwneud yn fwyaf effeithiol ag amgylchedd dysgu ac addysgu yn yr ystafell ddosbarth?
8. O'r gwahanol fathau o ddulliau dysgu proffesiynol a restrwyd, pa rai, yn eich barn chi, oedd y rhai mwyaf effeithiol o ran datblygu arweinwyr / arweinyddiaeth? Pam?
9. A oes unrhyw dystiolaeth werthuso y gallwn fanteisio arni a fydd yn darparu mwy o wybodaeth am effeithiolrwydd y cyfuniad dysgu, yn arbennig o safbwynt y myfyrwyr?
9. Pa rai o'r dulliau gweithredu y gellid eu defnyddio'n fwyaf hwylus ledled Cymru?

Atodiad C – Ystyriaethau moesegol

Canllawiau Moesegol Cymdeithas Ymchwil Addysgol Prydain

Cymdeithas Ymchwil Addysgol Prydain [BERA] (2018) *Ethical Guidelines for Educational Research, fourth edition*, Pedwerydd Argraffiad, Llundain.

<https://www.BERA.ac.uk/researchers-Resources/publications/Ethical-Guidelines-for-Educational-Research-2018>

Cyfrifoldebau tuag at y rhai sy'n cymryd rhan

Cred Cymdeithas Ymchwil Addysgol Prydain (BERA) y dylai ymchwilwyr addysgol weithredu mewn modd sy'n dangos parch at bawb – gan gynnwys eu hunain – sy'n rhan o'r ymchwil y maent yn ymgymryd â hi neu y bydd yr ymchwil hwnnw'n effeithio arnynt. ...

Eglurwch ddiben yr ymchwil:

- Mae Llywodraeth Cymru wedi comisiynu ail brosiect ymchwil er mwyn cael gwell dealltwriaeth o feysydd allweddol ymrwymiad y Dull Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol i ddysgu cyfunol, ac
- I roi arweiniad i ddarparwyr a'r Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol ar sut y gall y cyfuniad wella profiadau dysgu proffesiynol i athrawon ac arweinwyr, a'r rhai sy'n cynorthwyo gydag addysgu mewn ysgolion.
- Bwriedir i'r casgliadau a'r argymhellion yr adroddiad hwn gefnogi'r broses o ddatblygu canllawiau i Sefydliadau Addysg Uwch a'r rhanbarthau.

Caiff yr adroddiadau terfynol (Rhan A a B) eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru erbyn 31 Gorffennaf 2019

Mae'r prosiect wedi'i strwythuro mewn dwy ran:

Rhan A: Adolygiad o ddogfennau er mwyn cael dealltwriaeth fwy trylwyr o'r cyfuniad.

Rhan B: Cyfweiliadau ansoddol â rhanddeiliaid allweddol sydd â phrofiad o gyflwyno mentrau dysgu cyfunol ...

Mae'r cyfweiliad hwn yn un o sawl cyfweiliad a fydd yn ffurfio rhan B o'r prosiect:

Rhan B:

- Beth rydym yn ei wybod, a beth rydym wedi'i ddysgu am ddulliau dysgu cyfunol o brofiadau mentrau eraill yng Nghymru, gan gynnwys:
 - Anghenion dysgwyr
 - Effeithiolrwydd y cyfuniad a ddewiswyd
- Pa wersi a ddysgwyd o'r broses o werthuso gweithgareddau dysgu cyfunol?

Cyfweliadau Ansoddol

Cynhelir cyfweliadau ansoddol strwythuredig ag ystod o randdeiliaid sydd â phrofiad o ddysgu trwy ddulliau cyfunol ... i ganfod y dulliau presennol o ddysgu cyfunol a nodi'r hyn sy'n gweithio.

Ystyriaethau moesegol

Rydym yn gweithio gyda Chanllawiau Ymchwil Addysgol BERA, 2018 ac yn unol â nhw

Caiff adborth o gyfweliadau â rhanddeiliaid allweddol ei drin yn ddiogel ac yn gyfrinachol a'i gadw gan Gyngor Y Gweithlu Addysg am flwyddyn ar ôl cyflwyno'r adroddiad i Lywodraeth Cymru.

Bydd gweithgareddau ymchwil yn glynu wrth ganllawiau moesegol ymchwil addysgol BERA.

- Cewch, am unrhyw reswm ac ar unrhyw adeg, newid eich meddwl a thynnu'n ôl.
- Gofynnwn i chi gytuno i gymryd rhan cyn i'r gwaith ymchwil fynd rhagddo.
- Caiff yr atebion a rowch i gwestiynau'r cyfweliad eu cofnodi a'u trawsgrifio'n gyfrinachol gan Gyngor Y Gweithlu Addysg . Caiff data crai (eich ymatebion) eu rhannu â thîm y prosiect yn unig.
- Ni ddefnyddir eich enw yng nghorff yr adroddiad (e.e. aelod o dîm arweiniol y radd Meistr mewn Ymarfer Addysgol) ond hoffem gydnabod eich cyfraniad mewn atodiad drwy restru enwau pawb a gymerodd ran yn y cyfweliad. Rhwch wybod os na hoffech gynnwys eich enwi yn yr atodiad.
- Byddwn yn anfon trawsgrifiad o'ch cyfweliad atoch i'w gymeradwyo.
- Defnyddir ymatebion i'r cyfweliadau yn yr adroddiad i enghreifftio neu egluro agweddau ar ddysgu proffesiynol cyfunol. Hoffem ddyfynnu'n uniongyrchol o'ch ymatebion os yw'n briodol.
- Cyflwynir yr adroddiad i Lywodraeth Cymru. Nhw fydd yn gwneud y penderfyniad a gaiff ei gyhoeddi'n ehangach.

Pan fydd ymchwilwyr yn ymwybodol bod canfyddiadau ymchwil yn debygol o fod yn ddadleuol, dylent geisio hysbysu rhanddeiliaid cyn cyhoeddi a thrafod gyda'r rhanddeiliaid hynny strategaeth gyhoeddi deg sy'n ystyried budd y cyhoedd yn y canfyddiadau.

Atodiad D – holiadur i ymarferwyr 2019

Dull Cyfunol o Ddatblygiad Proffesiynol

Ymchwil a wneir ar ran Llywodraeth Cymru, 2019.

Rydym yn ystyried y gwahanol ffyrdd y mae gweithwyr addysg proffesiynol yn cymryd rhan mewn datblygiad proffesiynol a sut i wneud y rhain yn fwy cydlynol. Rydym yn diffinio datblygiad proffesiynol fel unrhyw weithgaredd sy'n hybu eich gallu eich hun i weithio fel gweithiwr proffesiynol mewn ysgolion.

*Nid oes angen enwau – rydym yn chwilio am ymatebion cyffredinol – ond **nodwch (â chylch):***

Math o ysgol: Cynradd / Uwchradd / Arall

Cyfrwng: Saesneg / Cymraeg

Prif gyfnod: Y Blynnyddoedd Cynnar / Cynradd Uchaf / Uwchradd Isaf / Uwchradd Uchaf

Swydd: Athro / Arweinydd Canol / Uwch Arweinydd / Gweithiwr Cymorth Dysgu

Rhyw: Gwryw / Benyw / Gwell gennyf beidio â dweud

Ers sawl blwyddyn y buoch yn dysgu : Llai na 5 mlynedd / 5 – 10 mlynedd / Mwy na 10 mlynedd

Yn y golofn hon, nodwch y gweithgareddau datblygu proffesiynol canlynol yr ydych wedi ymgymryd â nhw yn ystod y 12 mis diwethaf (dewiswch bob un sy'n berthnasol)	Yn y golofn hon nodwch le y cynhaliwyd y gweithgareddau hyn yn bennaf	Yn y golofn hon, nodwch a oedd y gweithgaredd yn cynnwys e-ddysgu. Rhwng fanylion cryno e.e. fideo-gynadledda, dysgu o bell, defnyddio gwefannau addysg, cyfnodolyn electronig neu lyfrau
	S – Yn eich ysgol eich hun AS – Mewn ysgol arall OSC – Oddi ar y safle - (consortium) OSH – Sefydliad Addysg Uwch oddi ar y safle H – Gartref O – Arall	
☐ Mynychu cyrsiau, gweithdai, cynadledda, seminarau (gan gynnwys e-ddysgu)		
☐ Caffael sgiliau a gwybodaeth ychwanegol yn rhan o swydd neu swyddogaeth newydd		
☐ Dangos/rhannu eich arferion gorau ag eraill		
☐ Bod yn rhan o Gymuned Dysgu Proffesiynol		

☐ Dilyn rhaglen genedlaethol (e.e. Ymsefydlu neu CPCP)		
☐ Cydweithwyr wedi arsylwi arnoch yn addysgu a rhoi adborth i chi		
☐ Defnyddio technolegau newydd		
☐ Mentora neu hyfforddi eraill		

Yn y golofn hon, nodwch y gweithgareddau datblygu proffesiynol canlynol yr ydych wedi ymgymryd â nhw yn ystod y 12 mis diwethaf (dewiswch bob un sy'n berthnasol)	Yn y golofn hon nodwch le y cynhaliwyd y gweithgareddau hyn yn bennaf S – Yn eich ysgol eich hun AS – Mewn ysgol arall OSC – Oddi ar y safle - (consortiwm) OSH – Sefydliad Addysg Uwch oddi ar y safle H – Gartref O – Arall	Yn y golofn hon, nodwch a oedd y gweithgaredd yn cynnwys e-ddysgu. Rhwch fanylion cryno e.e. fideo-gynadledda, dysgu o bell, defnyddio gwefannau addysg, cyfnodolyn electronig neu lyfrau
☐ Arsylwi ar gydweithwyr yn dysgu neu eu cysgodi wrth eu gwaith		
☐ Darllen cyhoeddiadau, llyfrau, cyfnodolion, erthyglau (copi caled neu ar-lein) neu ymchwilio i ddatblygiadau newydd		
☐ Derbyn cymorth gan fentor neu hyfforddwr		
☐ Astudio ar gyfer cymwysterau academiaidd (e.e. gradd meistr neu dystysgrif broffesiynol)		
☐ Cynnal ymchwil / ymholiadau gweithredol		
☐ Dysgu ar y cyd â chydweithwyr yn eich ysgol		
☐ Dysgu ar y cyd y tu allan i'ch ysgol (gan gynnwys ar-lein fel rhwydweithiau Hwb)		

☐ Gweithio ar rywbeth newydd (e.e. menter, prosiect, gweithgaredd, dysgu pwnc / grŵp blwyddyn newydd)		
☐ Nid wyf wedi ymgymryd ag unrhyw ddatblygiad proffesiynol yn ystod y 12 mis diwethaf		
☐ Arall (nodwch)		

2. A fydddech cystal â disgrifio pa mor hyderus yr ydych wrth ddefnyddio TGCh yn eich dysgu proffesiynol eich hun (dewiswch un)

Hyderus iawn ☐ Eithaf hyderus ☐ Ddim yn hyderus iawn ☐ Ddim yn hyderus o gwbl ☐

3. Ydych chi'n defnyddio Hwb?

Os **YDYCH**, pa agweddau sydd fwyaf manteisiol i chi yn eich swyddogaeth a pham? A oes unrhyw beth y gallir ei wella yn eich barn chi?

Os **NAD YDYCH**, pam?

Diolch am roi o'ch amser i gymryd rhan yn yr arolwg. Gwerthfawrogir eich adborth

Cydnabyddiaeth: Mae cwestiynau'r arolwg wedi'u haddasu o Adroddiad Ymchwil yr Arolwg Cenedlaethol o'r Gweithlu Addysg (Cyngor Y Gweithlu Addysg, 2017)